

**Zpráva o plnění Koncepce prevence
a řešení problematiky bezdomovectví
v České republice do roku 2020
za rok 2016**

Obsah

Úvod	1
1 Shrnutí plnění opatření v roce 2016.....	3
2 Oblast přístupu k bydlení.....	5
Opatření 5.1.2a.....	5
Opatření 5.1.2b	7
Opatření 5.1.2c.....	8
Opatření 5.1.2f	10
Opatření 5.1.2g.....	12
Opatření 5.1.2ch.....	16
Opatření 5.1.2i.....	17
Opatření 5.1.2o	19
Opatření 5.1.2p	21
3 Oblast sociálních služeb.....	22
Opatření 5.2.2a.....	22
Opatření 5.2.2b	23
Opatření 5.2.2d	23
Opatření 5.2.2f	24
4 Oblast přístupu ke zdravotní péči.....	26
Opatření 5.3.2a.....	26
Opatření 5.3.2b	27
Opatření 5.3.2c.....	28
Opatření 5.3.2d	30
Opatření 5.3.2e.....	31
Opatření 5.3.2f	32
Opatření 5.3.2g.....	34
Opatření 5.3.2h	35
Opatření 5.3.2ch.....	36
5 Oblast informovanosti, zapojení a spolupráce	39
Opatření 5.4.2d	39
Opatření 5.4.2e.....	41
Opatření 5.4.2f	42

Opatření 5.4.2g.....	43
Opatření 5.4.2h	44
Opatření 5.4.2i.....	46
Příloha č. 1: Seznam zkratk.....	48
Tabulka hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů	49

Úvod

Cílem předkládaného materiálu je podrobné zmapování způsobu plnění opatření obsažených v „*Koncepci prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020*“ (dále jen „*Koncepce*“) ze strany jednotlivých gestorů pro rok 2016 a opatření průběžných. Koncepci schválila vláda České republiky (dále jen „*ČR*“) svým usnesením ze dne 28. srpna 2013 č. 666. Koncepce pracuje s různými přístupy řešení problémů osob bez domova s přihlédnutím k míře a diferenciaci jejich problémů. Zahrnuje **témata od podpory přístupu k bydlení a zdravotní péči až po podporu zvyšování informovanosti a spolupráce všech relevantních aktérů**. Záštitu nad zpracováním kapitol věnovaných jednotlivým prioritním oblastem převzali garanti z řad odborné veřejnosti.

Uvedenou Koncepcí **vláda přijala funkční definici bezdomovectví ETHOS** (Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení), vytvořenou Evropskou federací národních sdružení pracujících s bezdomovci (dále jen „*FEANTSA*“), přizpůsobenou na prostředí ČR. Dle typologie bezdomovectví ETHOS se jedná o souhrnné označení pro heterogenní populační skupinu zahrnující jak viditelné bezdomovce, tj. osoby, které **spí venku** (bez střechy), tak osoby, které v důsledku nemožnosti zajistit si jiné bydlení žijí v **ubytovacích zařízeních pro bezdomovce**, dále osoby, jejichž **bydlení je nejisté**, a také osoby, které žijí v **podmínkách, které neodpovídají minimálním standardům bydlení v daném kulturním a sociálním prostředí**. Východiskem pro prevenci a řešení problému bezdomovectví se tak stal širší, procesuální pohled na problematiku bezdomovectví a nutnost jejího **komplexního, koordinovaného a včasného řešení**.

Na základě výše uvedeného usnesení vlády byl dále vypracován „*Návrh konkrétních kroků a harmonogram k plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020*“ (usnesení vlády ze dne 21. května 2014 č. 366; dále jen „*Návrh realizace Koncepce*“), kterým byly konkretizovány kroky k plnění jednotlivých opatření Koncepce a aktualizovány některé gesce, a to zejména v souvislosti se vznikem úřadu ministra pro lidská práva a legislativu.

Koncepce má přispět k **plnění národního cíle v oblasti boje s chudobou a sociálním vyloučením**, ke kterému se ČR zavázala v rámci **Národního programu reform**, a který zní takto: „*Udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby do roku 2020 na úrovni roku 2008.*“ *Česká republika současně vyvine úsilí vedoucí ke snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby o 30 000 osob.*

Koncepce reaguje jak na potřeby ČR, tak i na požadavky EU posílit „*zacílené sociální služby na nejvíce znevýhodněné skupiny*“. Ve **Strategii Evropa 2020** je bezdomovectví identifikováno jako jedna z nejextrémnějších forem chudoby a sociálního vyloučení. Koncepce byla proto zpracována i **v souladu s písemným prohlášením Evropského parlamentu ze dne 16. prosince 2010 o Strategii EU pro bezdomovectví**.

Obecně má Koncepce ve svém důsledku pozitivní dopad na rovnost žen a mužů v české společnosti, především z toho důvodu, že se zaměřuje na téma extrémní chudoby. **Je třeba také průběžně monitorovat a posuzovat dopady jednotlivých opatření Koncepce na rovnost žen a mužů. Z tohoto důvodu je Koncepce zahrnuta do projektu MPSV s názvem Strategie rovnosti žen a mužů na MPSV**

2019-2020. V rámci projektu proběhne genderová analýza Koncepce a budou vytvořena praktická doporučení, jakým způsobem podrobněji sledovat dopady jejích opatření na rovnost žen a mužů.“

1 Shrnutí plnění opatření v roce 2016

Plnění opatření, která Koncepce formuluje, je třeba pravidelně vyhodnocovat a vzhledem k měnícím se společenským podmínkám flexibilně aktualizovat či doplňovat. Usnesením vlády ČR ze dne 5. září 2016 č. 801 bylo ministryni práce a sociálních věcí uloženo vypracovat „**Zprávu o plnění opatření Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2016**“ (dále jen „Zpráva“) a předložit ji vládě k projednání do 30. června 2017.

Vzhledem k tomu, že opatření Koncepce uložila vláda svým usnesením ze dne 28. srpna 2013 č. 666 realizovat ministryni práce a sociálních věcí ve spolupráci s ministryní pro místní rozvoj, 1. místopředsdou vlády pro ekonomiku a ministrem financí, ministrem zdravotnictví, ministrem školství, mládeže a tělovýchovy, ministrem spravedlnosti, ministrem vnitra, ministrem dopravy a ministrem průmyslu a obchodu, oslovilo Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (dále jen „MPSV“) dotčené resorty s žádostí o zaslání podkladů o plnění opatření a o součinnost při vypracování této Zprávy.

Tato Zpráva je členěna podle jednotlivých částí Koncepce:

- **Oblast přístupu k bydlení;**
- **Oblast sociálních služeb;**
- **Oblast přístupu ke zdravotní péči;**
- **Oblast informovanosti, zapojení a spolupráce.**

Materiál byl vypracován na základě obdržených podkladů od všech gestorů jednotlivých opatření.

U každého jednotlivého opatření (číslovaných dle Koncepce, potažmo Návrhu realizace Koncepce) je uveden souhrn plnění od všech odpovědných resortů a institucí. V případě, že se na realizaci opatření podílí více resortů, odpovídají za jejich plnění společně.

Obecně má Koncepce ve svém důsledku pozitivní dopad na rovnost žen a mužů v české společnosti, především z toho důvodu, že se zaměřuje na téma extrémní chudoby. Je třeba také průběžně monitorovat a posuzovat dopady jednotlivých opatření Koncepce na rovnost žen a mužů. Z tohoto důvodu je Koncepce zahrnuta do projektu MPSV s názvem Strategie rovnosti žen a mužů na MPSV 2019-2020. V rámci projektu proběhne genderová analýza Koncepce a budou vytvořena praktická doporučení, jakým způsobem podrobněji sledovat dopady jejich opatření na rovnost žen a mužů.

Každé opatření obsahuje stanovisko „**Meziresortní pracovní skupiny k monitorování plnění opatření Koncepce**“ (dále jen „**Meziresortní pracovní skupina**“), která je na základě bodu II. 2 usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 monitorovacím orgánem uvedené Koncepce. V případě, že opatření bylo splněno jen částečně, je navržen další postup, případně posun termínu plnění.

Monitorováno bylo plnění 28 opatření, u kterých bylo uloženo průběžné plnění nebo jež měla být splněna do 31. prosince 2016. Plněno bylo v roce 2016 16 opatření, částečně plněno bylo 12 opatření. U pěti opatření je navržen posun termínu plnění.

Prodloužení je způsobeno zejména z důvodů posunu termínu schválení souvisejících norem, které jsou pro další plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 stěžejní, neboť je na ně navázáno plnění některých opatření. Jedná se o opatření,

kteřá jsou vázána na přijetí novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (opatření 5.2.2a, 5.2.2f, 5.3.2d). U těchto opatření se navrhuje posun termínu do 31. 12. 2017. U opatření 5.4.2g a 5.4.2h podle spolugestora opatření, kterým je MŠMT, k významnější obsahové revizi vzdělávacího obsahu rámcového vzdělávacího plánu pro základní vzdělávání dojde v horizontu 2 let, kdy bude jeho text posouzen i z pohledu Koncepce bezdomovectví. U těchto opatření je navržen posun termínu do 31. 12. 2018.

Ministerstvo práce a sociálních věcí zveřejnilo v r. 2016 „Vyhodnocení průzkumu řešení bezdomovectví v obcích rozšířenou působností“, jež obsahuje závěry z dotazníkového šetření, ve kterém se zaměřilo na bezdomovectví v obcích s rozšířenou působností. Celkový počet bezdomovců se odhaduje na 68,5 tisíce osob. Podle výzkumu je bezmála 120 tisíc osob bezprostředně ohrožených ztrátou bydlení. Mezi nejčastější důvody vzniku bezdomovectví sociální pracovníci obcí uvedli zadlužení (90 procent), závislost na alkoholu (79,2 procenta) a nezaměstnanost (78 procent). **V předkládané Zprávě se několik opatření věnuje posilování finanční gramotnosti (opatření 5.1.2g) a návrhu vytvoření nástrojů řešení nepříznivé situace u osob ohrožených ztrátou bydlení a u bezdomovců, zejména z důvodu dluhů na nájemném a službách za bydlení (opatření 5.1.2i).** Výzkum MPSV také nepřímo ukázal, že téměř každý desátý Čech, který je podle parametrů statistiků ohrožen příjmovou chudobou (zhruba milión osob), tak začíná být zároveň vážně ohrožován ztrátou bydlení.

Předkládaná zpráva se rovněž věnuje problematice zaměstnanosti (5.4.2f). Pozornost je v širších souvislostech věnována i řešení závislosti, a to zejména v opatřeních 5.3.2a, 5.3.2g, 5.3.2h.

Vyhodnocení průzkumu řešení bezdomovectví v obcích s rozšířenou působností se zaměřuje rovněž na sledování lidí v bytové nouzi i dle pohlaví a dalších klíčových charakteristik. V České republice byl celkový odhad téměř **68,5 tis. osob bez bydlení**. Z celkového odhadu počtu nebydlících bylo **23,6 % žen, 11,9 % osob do 18 let a 10,3 % tvořily osoby nad 65 let.**

2 Oblast přístupu k bydlení

Koncepce v oblasti přístupu k bydlení cílem na prvním místě stanovila **standardizaci státní podpory sociálního bydlení**. Pro pozitivní posun v této oblasti je dále nezbytné zajistit **fungující systém prevence bezdomovectví včetně podpory udržení bydlení** pro osoby, které byly bez přístřeší, a bydlení se jim podařilo získat. Důležité je **zavedení nástrojů umožňujících přechod osob ze situace bezdomovectví (včetně substandardního bydlení) do bydlení**. V souvislosti s bydlením stanovila Koncepce jako úkol také zabezpečení **efektivnějšího využívání stávajících nástrojů dávkových systémů**. Role obcí na poli bytové politiky je nezastupitelná, je proto žádoucí **posílení koordinační a plánovací role obce s rozšířenou působností** ve vztahu k osobám v nepříznivé sociální situaci spojené s bydlením a **vytvoření podpůrných nástrojů k jejímu naplnění**.

Opatření 5.1.2a

5.1.2a Legislativní úprava sociálního bydlení.

Legislativně je třeba vymezit:

- postavení státu a jeho povinnosti,
- postavení obcí a jejich povinností,
- příp. také postavení soukromých a neziskových subjektů a církví,
- minimální standardy sociálního bydlení,
- cílové skupiny osob pro sociální bydlení,
- vytvoření nástrojů finanční podpory sociálního bydlení (výstavby, rekonstrukce či odkupu)
- řešení vazeb na související právní předpisy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu (dále jen „MLP“)

Termín: II. Q 2016

Kroky:

1. Vypracování věcného záměru zákona o sociálním bydlení.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a MLP

Termín: II. Q 2015

2. Vypracování zákona o sociálním bydlení.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a MLP

Termín: II. Q 2016

Plnění opatření:

V roce 2016 byl ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj a ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu zpracován **návrh zákona o sociálním bydlení a příspěvku na bydlení**, a dále návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení. Návrh zákona byl diskutován s klíčovými partnery z oblasti státní správy (spolugestoři, Ministerstvo financí, Ministerstvo vnitra), Asociací krajů, Svazem měst a obcí ČR, Sdružením místních samospráv, nestátními neziskovými organizacemi a dalšími aktéry. Oba návrhy zákonů prošly meziresortním připomínkovým řízením a řadou vypořádacích jednání, včetně jednání na úrovni koaličních stran. Navrhovaná úprava byla dne 2. února 2017 zaslána na Úřad vlády za účelem projednání Legislativní radou vlády a následně předložení vládě. Dne 8. března 2017 usnesením č. 163 Vláda ČR schválila návrh zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení.

Návrh zákona jasně definuje **postavení orgánů státu a obcí**, které se dobrovolně rozhodnou do systému vstoupit. Pokud obec do systému nevstoupí, bude sociální bydlení pro občany v bytové nouzi zajišťovat na základě posouzení Úřadu práce Státní fond rozvoje bydlení. Obce, které se do systému zapojí, budou moci čerpat finanční prostředky na výstavbu, rekonstrukci a provoz sociálního bydlení a na výkon sociální práce.

Pojem **sociální bydlení** zákon definuje jako nájemní bydlení poskytované osobám v bytové nouzi či bytovou nouzi ohroženým za účelem předcházení sociálního vyloučení a pádu do chudoby. Sociální bydlení má být poskytováno v těchto formách: **sociální byt** a **sociální byt s podporou sociální práce**. Systém je doprovázen poskytováním **sociální práce** zaměřené na řešení nepříznivé sociální situace včetně potřeby vhodného bydlení. Podle návrhu zákona může v systému sociálního bydlení být vždy **pouze zkolaudovaný byt**. Standardy bytu vycházejí ze stavebního zákona, blíže budou určeny prováděcím předpisem k zákonu.

V **situaci bytové nouze**, se podle návrhu zákona osoba nachází, pokud:

a) **nemá zajištěno nebo nevlastní bydlení**, bydlí **v nejistém** (bez nájemní nebo podnájemní smlouvy) nebo **nevyhovujícím bydlení**, nebo

b) **společně s osobami, se kterými je posuzována, vynakládá více než 40% svých započitatelných příjmů** (dle zákona o životním a existenčním minimu, dle zákona o hmotné nouzi, § 9 zákona č. 111/2006 Sb.) **na bydlení** a zároveň jí **po úhradě nákladů na bydlení nezbyde částka vyšší než 1,6 násobek životního minima**. Tato příjmová situace trvá nejméně šest po sobě jdoucích kalendářních měsíců.

Návrh zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení směřuje na osoby v bytové nouzi. Tedy lidi, kteří jsou bez bydlení, nebo přímo ohroženi ztrátou bydlení. Dle Hodnocení dopadů regulace mezi tyto skupiny patří také osaměle žijící seniorky, rodiny samoživitelek a samoživitelů (ženy tvoří zhruba 90 % těchto rodin) a rodiny s dětmi. Tyto skupiny zároveň patří mezi tzv. zvláště ohrožené skupiny, které mají být v rámci systému sociálního bydlení uspokojeny bez zbytečných prodlev. Do této skupiny osob patří také oběti domácího násilí, kam ve velké míře spadají ženy.

MLP je společně s MPSV spolugestorem tohoto úkolu také na základě Koncepce sociálního bydlení - specifického cíle I. V Předložení návrhu zákona o sociálním bydlení. V této roli se pracovníci MLP účastní pracovních jednání k přípravě tohoto zákona a v dále ad hoc spolupracují s pracovníky MPSV při řešení dílčích aktivit při přípravě tohoto zákona (konzultace dílčích otázek).

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno. Návrh byl připraven v souladu s legislativními pravidly. Byl průběžně konzultován se zástupci neziskových organizací. Meziresortní pracovní skupina navrhuje vést diskusi k tomu, zda v případě účinnosti zákona o sociálním bydlení bude paralelně možné poskytování podpory v bydlení prostřednictvím sociálních služeb tak, jako je tomu dosud.

Opatření 5.1.2b

5.1.2b Zajištění programů podpory pořízení, rekonstrukce nebo výstavby sociálního bydlení.

Gestor: MMR.

Termín: Plnění v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (původně III. Q 2014).

Popis opatření: *Stávající podpora poskytovaná Ministerstvem pro místní rozvoj probíhá podle podprogramu „Podpora výstavby podporovaných bytů“ v rámci programu „Podpora bydlení“. Kromě výše uvedeného poskytuje Státní fond rozvoje bydlení zvýhodněné úvěry podle nařízení vlády č. 284/2011 Sb., o podmínkách poskytnutí a použití finančních prostředků Státního fondu rozvoje bydlení formou úvěru na podporu výstavby nájemních bytů na území ČR, ve znění nařízení vlády č. 268/2012 Sb.*

Plnění opatření:

MMR každoročně poskytuje dotace na vznik nájemních bytů pro sociální bydlení podle podprogramu „Podporované byty“ v rámci programu „Podpora bydlení“. Cílem podpory je vznik nájemních bytů sloužících k poskytování sociálního bydlení pro osoby, které mají ztížený přístup k bydlení v důsledku zvláštních potřeb vyplývajících z jejich nepříznivé sociální situace - věk, zdravotní stav nebo sociální okolnosti jejich života.

Dotace umožňují jak vznik nových nájemních bytů prostřednictvím výstavby (novostavby, stavební úpravy stávajících nebytových objektů, které dosud nesloužily k bydlení, rekonstrukce bytových domů, v nichž žádný byt není vhodný k užívání a pronajmutí), tak vznik nájemních bytů prostřednictvím pořízení (koupě nebo dražba bytu), což umožňuje využití stávajícího bytového fondu.

Tabulka ukazuje počty bytů, na jejichž výstavbu byla v roce 2016 poskytnuta dotace z kapitoly MMR, podprogram „Podporované byty“:

rok	dotační titul		počet zahájených bytů v daném roce	celkové finanční prostředky na zahájené byty v Kč
2016	podprogram	Celkem	577	340 580 000,-
	Podporované byty	Pečovatelské byty	164	98 400 000,-
		Vstupní byty	79	43 350 000,-

	Komunitní dům seniorů	334	198 830 000,-
--	-----------------------	-----	---------------

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno. V r. 2016 byl vyhlášen dotační titul v rámci IROP. Výzva obsahovala podmínku doložení vlastnického vztahu k nemovitosti při podání žádosti o financování a také podmínkou financování ex-post pro menší poskytovatele služeb, kteří by byli schopni a měli vůli sociální bydlení poskytovat, se však tímto stala takřka nedosažitelnou. Organizace v případě zájmu o profinancování pořízení bytů by musely mít dostatek externích zdrojů/půjček na nákup bytů a předfinancování celého projektu. Pro menší organizace, nebo pro organizace bez silného zakladatele je takto nastavená výzva těžko dostupná.

Opatření 5.1.2c

5.1.2c Zjišťování skutečných potřeb osob ohrožených ztrátou bydlení nebo bezdomovců v místě/regionu v souvislosti s prevencí a řešením bezdomovectví v rámci strategií sociálního začleňování obce/kraje.

Gestor: Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) ve spolupráci s Úřadem vlády, obcemi, kraji, Svazem měst a obcí ČR (SMO ČR), Asociací krajů ČR (AK ČR).

Termín: Průběžně.

Popis opatření: *U obcí a krajů žádajících o financování projektů z OP Zaměstnanost 2014 – 2020 (dále jen „OPZ“) nebo IROP bude u relevantních projektů posuzováno, zda strategie obcí a krajů v oblasti sociálního začleňování zahrnují zjištění skutečných potřeb osob ohrožených ztrátou bydlení nebo bezdomovců.*

Plnění opatření:

MPSV zahájilo v r. 2016 **projekt Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend** reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003539 Projekt „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“, který si klade za cíl zavést a rozvíjet systém sociálního bydlení v ČR a za tímto účelem poskytovat patřičnou metodickou podporu. Do projektu bylo na základě výběrového řízení zařazeno 16 měst a obcí: Brno, Chomutov, Jindřichův Hradec, Kadaň, Křižánky, Most, Otrokovice, Pardubice, Plzeň, Štětí, Velké Hamry, Veselíčko, Vír, Ostrava, MČ Praha 7, MČ Praha 14.

Projekt přispěje k posílení kompetencí v poskytování sociálního bydlení a doprovodných služeb především v oblasti sociální práce na straně klíčových aktérů (ministerstva, obce, sociálně-zdravotní a bytové odbory městských/obecních úřadů, NNO, úřady práce, akademická sféra atp.). V rámci projektu byly vytvořeny následující expertní skupiny:

- Pracovní skupina A. Sociální práce v sociálním bydlení
- Pracovní skupina B. Poskytovatelé bytového fondu
- Pracovní skupina C. Prevence ztráty bydlení a sociální začleňování

Zároveň v projektu budou vytvořeny ucelené sady edukačních a osvětových aktivit, a to především - vydávání tiskových zpráv, organizace konferencí a workshopů, realizace osvětové kampaně atd.

Projekt MPSV „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“ se v souladu s Konceptí sociálního bydlení ČR 2015 – 2025 zaměřuje na genderové aspekty sociálního bydlení, tedy na specifické problémy žen ohrožených bytovými nouzemi. Mezi ně patří např. ženy samoživitelky, osaměle žijící seniorky či rodiny s dětmi.

V červenci 2016 se uskutečnilo **projednávání návrhu zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení MPSV se zástupci neziskového sektoru**. Tohoto setkání se účastnili také zástupci lidí v bytové nouzi, kteří jsou sdruženi v těchto organizacích Aslido – akční skupina lidí bez domova, Chceme bydlet, Praha a Chceme bydlet, Ostrava.

MPSV předložilo v r. 2016 vládě ČR materiál Identifikace problémů v oblasti bydlení, které vyplynuly při poskytování dávek na bydlení, v němž blíže specifikovalo problémy v oblasti bydlení, které přesahují působnost samotného ministerstva, a proto je potřeba do jejich řešení zapojit další resorty. Materiál poskytl členům Vlády ČR informaci o výše uvedených problémech, které byly prozatím spojovány pouze s vyplácením dávek na bydlení. Vláda ČR proto vzala na vědomí tento materiál a uložila ostatním resortům, aby provedly příslušná opatření na řešení těchto problémů.

V roce 2016 MPSV se podílelo na materiálu Problémy související s bydlením sociálně vyloučených obyvatel a návrh jejich řešení pro jednání Vlády ČR, který předkládal Úřad vlády – ASZ. Materiál vychází z problémů diskutovaných s majiteli bytů, obcemi i neziskovými organizacemi.

Platforma pro sociální bydlení rovněž pro MPSV připravila metodiku pro zapojování lidí bez domova do vzniku a připomínkování veřejných sociálních politik. S touto metodikou bude MPSV pracovat, aby mohlo získávat zpětnou vazbu od lidí v bytové a sociální nouzi, pro které jsou určeny vybrané sociální politiky a opatření.

Metodická příručka participace obyvatel při řešení problematiky bydlení není v žádném vztahu k Metodice hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů. Jde o **podpůrný materiál pro tvůrce veřejných politik pro zapojování lidí bez domova do tvorby souvisejících politik a opatření**. Specificky upozorňuje na genderové dimenze problému.

ASZ realizovala v letech 2013-2015 individuální projekt „Zavádění systémových nástrojů sociálního začleňování v sociálně vyloučených lokalitách“, na který navázal **od roku 2016 systémovým projektem „Systémové zajištění sociálního začleňování“**. V rámci těchto projektů byl připraven a je implementován KPSVL, který podporuje obce ve strategickém přístupu k řešení sociálního vyloučení včetně vyloučení z bydlení. V rámci KPSVL jsou zpracovávány ve spolupracujících obcích a regionech Strategické plány sociálního začleňování (SPSZ). Součástí přípravy těchto plánů je také důkladná analýza rozsahu a potřeb cílové skupiny osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených, tj. také osob v různých formách bezdomovectví. V rámci KPSVL vznikne do roku 2020 celkem 70 místních SPSZ, které budou obsahovat také analýzu potřeb osob ohrožených ztrátou bydlení nebo osob bez domova. V průběhu roku 2016 byla v rámci aktivit na podporu strategického plánování sociálního bydlení připravována také realizace fokusních skupin s osobami v bytové nouzi

ve městech Ostrava, Karlovy Vary a Chodov s cílem zjistit jejich názory a potřeby a využít je při návrhu místního řešení sociálního bydlení.

Projekt ASZ „Zavádění systémových nástrojů sociálního začleňování v sociálně vyloučených lokalitách“ se zaměřuje na problematiku sociálního vyloučení. Mezi skupiny, které v této oblasti vykazují zvýšené riziko, patří i rodiny s dětmi či ženy samoživitelky. Projekt se zaměřuje rovněž na problematiku zdraví. Analýzy i výzkumy ukazují, že nositelkami zdraví, zdravotní prevence a péče o zdraví v domácnostech jsou především ženy – matky.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2f

5.1.2f Pilotní projekty zaměřené na sociální inovace v oblasti prevence a řešení bezdomovectví (multidisciplinární spolupráce, peer support – zapojení bývalých bezdomovců) včetně zvážení využití podpory z fondů EU.

Gestor: MPSV.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: V období 2014 – 2020 se naskýtá prostor odzkoušet v ČR dosud nerealizované (příp. jen v nějakém regionu, místě či jiným způsobem) nástroje z oblasti prevence a řešení bezdomovectví, a to s přispěním Evropských strukturálních a investičních fondů Evropské unie. Dosavadní podpora směřovala zejména do oblasti sociálních služeb dle zákona č. 108/2006, o sociálních službách. Dle Koncepce měly vzniknout zejména nástroje s potenciálem udržitelné systémové změny v oblasti prevence bezdomovectví, zefektivnění současného systému sociálních, zdravotních a dalších začleňujících služeb a nástroje podporující přechod osob bez domova do bydlení.

Kroky:

1. Zjištění možnosti podpory aktivit zaměřených na sociální inovace v oblasti prevence a řešení bezdomovectví v OPZ, příp. v dalších operačních programech, včetně zjištění poptávky potenciálních realizátorů.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: 1. pol. roku 2014

2. Spolupráce s příslušným řídicím orgánem na vypsání výzev na podporu aktivit zaměřených na sociální inovace v oblasti prevence a řešení bezdomovectví.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: 1. pol. roku 2015

3. V případě úspěšného vypsání výzvy dle předchozího kroku poskytování podpory při předkládání projektových žádostí a provádění a řízení vybraných projektů.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Před a v průběhu realizace projektů

4. Vyhodnocení úspěšnosti podpořených projektů (a případně plošná podpora z Prioritní osy 2 OPZ).

Gestor: MPSV odbor 82 ve spolupráci s 92, 83 a Meziřesortní pracovní skupinou

Termín: Milníky v průběhu projektů v případě podpory z Prioritní osy 3 OPZ (termíny zatím nelze přesně určit); do roku 2017.

Plnění opatření:

V roce 2016 připravilo MPSV návrh novely zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, která byla dne 13. března 2017 předložena k projednání Vládě ČR, kde bylo rozhodnuto o odložení materiálu a dne 22. března 2017 bylo projednávání tohoto materiálu přerušeno. Součástí navrhované novely je mj. **úprava vstupu do systému sociálních služeb, a to vymezením nepříznivé sociální situace.** Vzhledem k tomu, že zákon o sociálních službách je postaven na konceptu nepříznivé sociální situace, byla jako východisko úpravy systému sociálních služeb zvolena "nepříznivá sociální situace", která je úzce navázána na potřeby osob. Pojem "nepříznivá sociální situace" je již v současné první úpravě definován, nově se však navrhuje posun v jeho pojetí. Poskytovatel sociální služby si bude muset vybrat z číselníku nepříznivou sociální situaci, na kterou daná služba reaguje/kterou řeší. Popis realizace pak bude muset být navázán na vybranou nepříznivou situaci, tedy mělo by být popsáno, jak poskytované činnosti odpovídají zvolené nepříznivé situaci. Tento návrh má za cíl jasněji nastavit provazbu nepříznivé sociální situace (cílové skupiny) a poskytované služby, což napomůže mimo jiné i při plánování sociálních služeb. Sociální služby pak budou efektivněji a adresněji řešit nepříznivé sociální situace klientů.

V rámci výzvy 024 OP Z „Sociální inovace v oblasti sociálního začleňování a přístupu na trh práce pro nejohroženější skupiny“ jsou osoby bez přístřeší jednou z cílových skupin, na které mohou být zaměřena inovační řešení. V současné době jsou **v realizaci dva projekty zaměřené na tuto cílovou skupinu, a to projekt ověřující přínos modelu práce s cílovou skupinou s využitím tzv. Rapid Re-housing pro rodiny s dětmi; druhým projektem je zapojení žen bez domova jako peer pracovníc v programu prevence bezdomovství žen, vycházející z anglického modelu Recovery College.** Některé další projekty realizované ve výzvě 024 s problematickou bezdomovostí úzce souvisí, neboť inovativně řeší další faktory, které mohou vzniku bezdomovectví vést (např. duševní nemoc, dezintegrace po výkonu trestu odnětí svobody, atd.). Specifickým cílem výzvy je zvýšit kvalitu a kvantitu využívání sociálních inovací a mezinárodní spolupráce v tematických oblastech. **Problematika bezdomovství je zdůrazněna také ve výzvě 124 OP Z „Podpora inovačního prostředí“**, kde je v současné době připravován projekt znalostní platformy na toto téma. (Cílem znalostních platforem je uskupit osoby a subjekty, které se daným tématem zabírají a působí na různých úrovních, přičemž platforma by realizovala výzkum na základě znalostních zdrojů členů platformy, vyhodnocovala impakt projektů a intervencí realizovaných v oblasti bezdomovectví a následně podporovala využití výsledků v praxi. Platforma by také předkládala výstupy a doporučení pro policy makery v dané oblasti).

V rámci výzvy 041 OP Z realizuje národní střešní organizace Sdružení azylových domů v ČR, z.s. projekt **„Rozvoj služeb pro osoby bez domova pod střešou“**, který si klade za cíl vytvořit **platformy pro kultivaci služeb členské základny** (poskytovatelů služeb pro lidi v bytové nouzi) **v odborné diskusi a multidisciplinární spolupráci se zapojením lidí bez domova, a to jak do**

samotných pracovních skupin, tak také do analytických prací, orientovaných také na jejich životní zkušenost. Výstupy budou obsahovat metodická východiska a doporučení ve 4 tematických oblastech: podpora v bydlení prostřednictvím sociální práce, participace klientů služeb, pravidla a režim v azylových domech, podpora příležitostí pro klienty služeb k placenému zaměstnání, a dále tři výzkumy: analýzu modelů sociální práce doprovázející bydlení v ČR, evaluaci efektu participativních aktivit s lidmi bez domova na tvorbu sociálních politik a koncepci služeb, a analýzu zdraví obyvatel azylových domů.

Co se týká **zohledňování rovných příležitostí žen a mužů v rámci projektů OP Z**, v současné době v oblasti sociálního začleňování nejsou takovýmto způsobem vydefinovány, přičemž je předpoklad, že se v následujícím období některý z projektů objeví, jelikož některá témata výzev jsou takto uzpůsobena.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je částečně plněno.

Meziresortní pracovní skupina nesouhlasí s tím, aby za postup směřující k "inovacím v oblasti prevence a řešení bezdomovectví" byl vydáván taxativní výčet nepříznivých sociálních situací. Každý takový postup z logiky věci směřuje ke standardizaci, nikoli k inovaci.

Opatření 5.1.2g

5.1.2g Systematizace aktivit a činností zaměřených na prevenci bezdomovectví a sociálního vyloučení na ORP a krajích zejména v těchto oblastech:

- prevence zadlužování např. formou podpory protidluhového poradenství, podpory aktivit obcí směřujících k včasnému řešení dluhů souvisejících s bydlením;
- identifikace důvodů ohrožení ztráty bydlení a distribuce informací;
- fungování jako kontaktní bod pro osoby ohrožené ztrátou bydlení;
- zprostředkování pomoci vedoucí k řešení problémů ohrožujících udržení bydlení nebo jeho opětovného nalezení z důvodu předlužení nebo zadlužení (přístup k oddlužení, právní pomoc);
- zprostředkování odborného sociálního poradenství;
- poskytování základních informací o možnostech získání sociálních dávek a o právní pomoci.

Gestor: MPSV ve spolupráci s obcemi, SMO ČR, kraji, AKČR, APSS.

Termín: Termín plnění opatření byl ve smyslu usnesení vlády ČR č. 801 změněn na **31. 12. 2016.**

Kroky:

1. Průzkum zaměřený na dostupnost poradenství pro řešení potřeb bydlení v obcích.

Gestor: MPSV

Termín: Do konce roku 2014

2. Vyhodnocení průzkumu a návrh dalších opatření.

Gestor: MPSV

Termín: Do 30. 3. 2015

Plnění opatření:

Ministerstvo práce a sociálních věcí zveřejnilo v r. 2016 „Vyhodnocení průzkumu řešení bezdomovectví v obcích rozšířenou působností“, jež obsahuje závěry z dotazníkového šetření, ve kterém se zaměřilo na bezdomovectví v obcích s rozšířenou působností. MPSV realizovalo **online dotazníkový průzkum v obcích s rozšířenou působností a ve správních obvodech hl. m. Prahy**. Cílem průzkumu bylo především **zmapování aktuální situace** v obcích s rozšířenou působností z hlediska prevence, výskytu a řešení bezdomovectví. V průzkumu bylo osloveno celkem **227 obcí s rozšířenou působností**. Dotazník byl určen k vyplnění sociálním pracovníkům obcí včetně sociálních kurátorů, popřípadě i jiných zaměstnanců, jejichž náplní práce jsou i aktivity zaměřené na problematiku bezdomovectví a dostupnosti bydlení. Rámcovým záměrem průzkumu bylo získat data, která vypovídají o aktuálních postojích zaměstnanců obcí k řešení problematiky bezdomovectví i úrovni zapojení obcí do řešení a prevence problematiky ztráty bydlení v místních podmínkách. Výsledky průzkumu MPSV použije jako **podklad k formulaci návazných kroků v rámci plnění opatření Koncepce prevence vzniku a řešení bezdomovectví v České republice do roku 2020, zejména v oblasti sociální práce, sociálních služeb a sociálního bydlení**. Průzkum přinesl poznatky že, **podle odhadů sociálních pracovníků obcí je v ČR bez domova 68,5 tisíce lidí**. Mezi tyto osoby bez domova řadíme jednak osoby na ulici a dále i osoby v různých institucích, které nemají vlastní bydlení (věznice, nemocnice, pobytová zařízení sociálních služeb, dětské domovy apod.)

Ztrátou bydlení je v ČR ohroženo až 119 tisíc osob. Mezi tyto osoby řadíme i osoby v nevhodném (atypickém, např. nezkolaudované stavby pro bydlení) a právně nejistém bydlení.

Podle průzkumu je mezi bezdomovci až **23,6 % žen, 11,9 % osob do 18 let a 10,3 % tvoří osoby nad 65 let**. Nejvyšší odhady počtu osob bez bydlení jsou v Moravskoslezském kraji - téměř 14 tisíc osob, a dále v hlavním městě Praze – 9,5 tisíce osob. Většina osob bez bydlení jsou však občany, kteří mají trvalý pobyt v místě, kde se i fakticky zdržují, pouze v Praze a Plzeňském kraji odhady hovoří o opaku. Mezi nejčastější důvody a příčiny bezdomovectví sociální pracovníci obecních úřadů považují zadlužení, dále i závislost na alkoholu, také však nezaměstnanost a chybějící nízkonákladové bydlení. **Zároveň přes 90% obcí uvedlo sociální práci jako nástroj k řešení problematiky bezdomovectví**. Nemůže se však jednat o nástroj jediný, podle údajů, které respondenti uváděli lze dovozovat potřebnost spolupráce obecních úřadů v přenesené působnosti se samosprávou a potřebu posílení nástrojů bytové politik, respektive potřebných bytových kapacit.

V rámci Komise pro sociální začleňování jako stálého poradního, iniciativního a koordinačního orgánu ministryně práce a sociálních věcí v oblasti sociální politiky se zaměřením na boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení **byla zřízena ve druhé polovině roku 2016 Mezirezortní pracovní skupina k posilování finanční gramotnosti a prevence předlužení**. Zadlužení a problémy s financemi jsou důležitými faktory způsobujícími či prohlubujícími sociální vyloučení občanů České republiky. Komise si dala za cíl jednak identifikovat opatření vedoucí ke zlepšování postavení osob s nízkou finanční gramotností či ohroženým předlužením v oblasti sociální politiky, sociálních služeb a sociální

práce, dále analyzovat aktuální stav kapacity a vybavenosti aktérů sociální politiky, sociální práce a sociálních služeb dotýkající se prevence předlužení a rovněž kapacity poskytovatelů sociálních služeb a aktérů sociálních práce poskytovat tento druh pomoci a též navrhnout další možnosti řešení problematiky předlužení v oblasti sociální politiky, sociálních služeb a sociální práce s přesahem k dalším aktérům státní správy.

Odborné sociální poradenství je jedním z druhů sociálních služeb a současně je odborné sociální poradenství **poskytováno sociálními pracovníky obecních úřadů**. Zprostředkováním odborného sociálního poradenství, které je poskytováno jako sociální služba, je v gesci MPSV. Níže je doložena argumentace k podpoře zprostředkování odborného sociálního poradenství poskytovaného sociálními pracovníky obecních úřadů.

V roce 2016 byla MPSV vydána Instrukce č. 19/2016 Minimální standard rozsahu sociální práce na Úřadu práce České republiky v kontextu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. V rámci Instrukce je mimo jiné upravena spolupráce referentů a sociálních pracovníků Úřadu práce s dalšími subjekty, kterými jsou zejména sociální pracovníci obecních úřadů a poskytovatelé sociálních služeb. Tímto opatřením je přibližováno odborné sociální poradenství osobám, které jsou vedeny nebo žádají o zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání nebo jim jsou poskytovány dávky státní sociální podpory či příspěvek na péči nebo o tyto dávky a příspěvek žádají.

Vědecko-výzkumný ústav ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, z. ú., řešil v období září 2015 – říjen 2016 pro Ministerstvo práce a sociálních věcí za finanční podpory Technologické agentury České republiky projekt TB04MPSV004 „Výkon sociální práce z hlediska prevence a řešení situací sociálního vyloučení v rámci veřejné správy, poskytovatelů sociálních služeb a ostatních organizací“. Jeho cílem bylo shromáždění poznatků o způsobu implementace agend sociální práce do praxe pověřených úřadů obcí a úřadů obcí s rozšířenou působností po změně personálního zajištění v souvislosti s převedením agend nepojistných sociálních dávek po sociální reformě v roce 2012. Tento projekt bude dále zaměřen na rizika současného stavu při výkonu činnosti sociální práce ve veřejné správě a spektra činností ve výkonu agend sociální práce v oblasti koordinace poskytování sociálních služeb. Implementace výsledků projektu bude zaměřena na podporu rozvíjení odbornosti sociální práce.

Novelou zákona o sociálních službách č. 254/2014 Sb. bylo s účinností od 1. ledna 2015 umožněno formou účelové dotace financování části sociální práce a koordinace poskytování sociálních služeb, které vykonávají krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou nebo přenesenou působností. Tímto opatřením je podpořen výkon sociální práce v územích pověřených obecních úřadů a obecních úřadů s rozšířenou působností a přiblížení odborného sociálního poradenství osobám bez domova nebo osobám ohroženým ztrátou bydlení a nejenom jim. V roce 2015 byla v rámci dotačního titulu vyplacena částka 250 mil Kč a v roce 2016 se podařilo tuto částku navýšit na 300 mil Kč. Pro rok 2017 je na dotační titul alokována částka 400 mil Kč.

V roce 2016 MPSV pracovalo na přípravě novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v rámci které byla navržena úprava ustanovení § 92 a § 93, které upravují činnost vztahující se k výkonu sociální práce poskytované obecními úřady s rozšířenou působností a krajskými úřady. Dále bylo navrženo nové ustanovení (nový §), který upravuje výkon sociální práce zajišťovaný pověřenými obecními úřady. Navržené změny zpřesňují výkon činností sociální práce.

V roce 2016 MPSV zahájilo realizaci projektu „Systémová podpora sociální práce v obcích“, v jehož rámci jsou pilotně ověřovány typové pozice sociálních pracovníků. Činnost sociálních pracovníků

pilotně ověřovaných pracovních pozic spočívá především v práci v terénu. Dále projekt podporuje zvýšení personální dostupnosti sociální práce.

Návrh úpravy zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách i systémový projekt směřují k přiblížení sociální práce, respektive odborného sociálního poradenství, osobám bez domova nebo osobám ohroženým ztrátou bydlení a nejenom jim. V roce 2015 byla v rámci dotačního titulu vyplacena částka 250 mil Kč a v roce 2016 se podařilo tuto částku navýšit na 300 mil Kč. Pro rok 2017 je na dotační titul alokována částka 400 mil Kč.

V roce 2016 MPSV pracovalo na přípravě novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v rámci které byla navržena úprava ustanovení § 92 a § 93, které upravují činnost vztahující se k výkonu sociální práce poskytované obecními úřady s rozšířenou působností a krajskými úřady. Dále bylo navrženo nové ustanovení (nový §), který upravuje výkon sociální práce zajišťovaný pověřenými obecními úřady. Navržené změny zpřesňují výkon činností sociální práce.

V roce 2016 MPSV zahájilo realizaci projektu „Systémová podpora sociální práce v obcích“, v jehož rámci jsou pilotně ověřovány typové pozice sociálních pracovníků. Činnost sociálních pracovníků pilotně ověřovaných pracovních pozic spočívá především v práci v terénu. Dále projekt podporuje zvýšení personální dostupnosti sociální práce.

Návrh úpravy zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách i systémový projekt směřují k přiblížení sociální práce, respektive odborného sociálního poradenství, osobám bez domova nebo osobám ohroženým ztrátou bydlení a nejenom jim.

Sociální pracovníci i referenti klientům poskytují v rámci základního sociálního poradenství i základní poradenství v dluhové oblasti. Zaměstnanci ÚP ČR předávají kontakty na odborníky v dané oblasti (např. dluhové poradny, neziskové organizace, organizace pomáhající při vymáhání dlužného výživného aj.), čímž **naplňují tzv. distribuční roli.** S klienty pracují zaměstnanci poradenství útvaru Zaměstnanost, kteří v rámci individuálního a skupinového poradenství poskytují základy Finanční gramotnosti. Klienti jsou rovněž zapojeni do projektů OPZ, ve kterých je vždy zařazena aktivita dluhové poradenství.

Spolupráce s obcemi v oblasti nepojistných sociálních dávek vychází prioritně z § 64 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Jako sdílený dokument pro sociální pracovníky obcí a ÚP ČR, v souvislosti s výkonem činností sociální práce, je k dispozici **Standardizovaný záznam sociálního pracovníka.** V souladu s § 35a zákona č. 111/2006 Sb., zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, je nastavena spolupráce s obcemi, ohledně informace o poskytování doplatku na bydlení osobě užívající jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení.

MPSV v rámci dotací ze státního rozpočtu financuje provoz služeb sociální prevence a zajišťuje čerpání prostředků z ESF. Z pohledu Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví se tak jedná zejména právě o tzv. bezdomovce (čili osoby bez přístřeší a ohrožené extrémním sociálním vyloučením).

V rámci dotací ze státního rozpočtu MPSV **financuje neziskové organizace v oblasti podpory rodiny.** Součástí dotačních programů jsou často i služby v podobě poskytování základních informací o možnostech získání sociálních dávek a o právní pomoci či zprostředkování odborného sociálního poradenství. **V roce 2016 byla v rámci dotačního programu rozdělena částka přibližně 100 mil. Kč.**

I přímá podpora služeb péče o děti a sladování profesního, rodinného a osobního života má pozitivní dopady na osoby ohrožené ztrátou domova a přispívá k prevenci bezdomovectví prostřednictvím zajištění finančních příjmů ze zaměstnání u rodičů s dětmi. Na začátku roku 2016 byl **zahájen projekt Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby**, který je dalším nástrojem pro sladování rodinného a profesního života. **Finanční prostředky z ESF směřují i do oblasti zajištění platové rovnosti mezi muži a ženami.** V roce 2016 byl zahájen **systemový projekt MPSV s názvem „22 % K ROVNOSTI“**, jehož cílem je eliminovat příčiny nerovného odměňování žen a mužů (rozdíl v ČR činí právě 22 %) pomocí zapojení všech stakeholderů jevu. Projekt se tedy zabývá dopady nerovnoměrného odměňování na jednotlivce, rodiny, firmy a instituce i společnost jako celek a přináší nový přístup kombinující prevenci, informování, aktivní spolupráci a podporu. Mezi jeho hlavní výstupy patří osvětová kampaň, mzdová on-line kalkulačka, transformace a pilotní ověření softwaru Logib do ČR, manuály pro vyjednávání o mzdě pro ženy i muže, metodika kontrol rovnosti žena a mužů pro státní úřad inspekce práce apod. Vzhledem k očekávanému demografickému vývoji a stárnutí populace byla průběžně realizována opatření obsažená v **národní strategii "Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017"** Je mezirezortní dokument pro oblast přípravy na stárnutí. Hlavním cílem je změna přístupu lidí a celé společnosti ke stárnutí, zlepšení zapojení starších občanů do života společnosti a podpora aktivního stárnutí jako prevence sociálnímu vyloučení a zdravotním problémům.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno. Doporučení: 1. Zavést chráněná pracovní místa nebo tréninková pracoviště, nepodmíněna zdravotním handicapem, kde by mohla např. matka s více dětmi školního věku, která nikdy nepracovala postupně získat pracovní návyky a mít reálnou šanci na zaměstnání na trhu práce. 2. Podpořit vznik a udržení pracovních míst pro osoby ve vyšším věku, rodiče samoživitele s více dětmi a základním vzděláním, osoby bez domova. Ze strany krajů je navíc vnímáno jako problematické, že není stanovena zaručená minimální částka příspěvku na výkon sociální práce, což sociálním odborům způsobuje nedostatečné personální zajištění. Mnohdy ze strany vedení není ochota přijímat nové sociální pracovníky nebo nastavit platové podmínky tak, aby se výkon této funkce jevil pro odborníky jako perspektivní.

Opatření 5.1.2ch

5.1.2ch Zabezpečení návaznosti nástrojů sociální politiky na odpovídající nástroje bytové politiky umožňující co nejrychlejší přechod osob z bezdomovectví do trvalého bydlení (zejména vytvoření systému bydlení s podporou).

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a ÚV a Meziřesortní pracovní skupinou.

Termín: v návaznosti na zpracování Koncepte sociálního bydlení (III. Q 2014)

Plnění opatření:

Dnem 1. 1. 2016 zahájilo **MPSV projekt Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend**, jehož cílem je zavést a rozvíjet systém sociálního bydlení v ČR a za tímto účelem poskytovat patřičnou pomoc a odborné konzultace. Zároveň je zřízeno Kontaktní centrum pro metodickou podporu obcí při realizaci systému sociálního bydlení.

Projekt **přispívá k posílení kompetencí v poskytování sociálního bydlení a doprovodných služeb především v oblasti sociální práce na straně klíčových aktérů (ministerstva, obce, sociálně-zdravotní a bytové odbory městských/obecních úřadů, NNO, úřady práce, akademická sféra atp.).** Propojuje jednotlivé činnosti a klíčové aktéry na obcích v rámci jejich sociální a bytové politiky, především kooperaci jednotlivých odborů obecních úřadů (odbor sociální, zdravotní, bytový, školský, atp.). V souvislosti s tím bude zajištěna i realizace vzdělávání pracovníků na obcích a Úřadu práce ČR se současným vytvořením výukových materiálů.

Projekt MPSV striktně podporuje tzv. **„housing led“ přístupy (tedy přístup zaměřený na bydlení v bytech, nikoli nestandardních formách bydlení).** Jde o co nejrychlejší zajištění bydlení bez podmínky připravenosti na bydlení, přičemž posilování kompetencí k samostatnému bydlení probíhá přímo v bytech. Akcentuje se poskytování sociální práce, která se vždy koncipuje s ohledem na konkrétní domácnost. Při přístupu **“housing first” je lidem bez domova okamžitě poskytnuto bydlení a nepřerušovaná** podpora. Z hlediska historického vývoje systému sociálního zabezpečení v Evropě housing first sleduje řadu trendů. Jedním z těchto trendů je deinstitucionalizace a decentralizace poskytování sociálních služeb. Cílem je normalizovat podmínky bydlení, jak jen to je možné. Podobně jako v řadě jiných odvětví sociálního zabezpečení, které se zaměřují třeba na lidi s hendikepem nebo na mentálně postižené.

Pro MPSV připravila Platforma pro sociální bydlení metodiku pro zapojování lidí bez domova do vzniku a připomínkování veřejných sociálních politik (viz opatření 5.1.2c).

Ve městě Brně jsou realizovány dva projekty vycházející z přístupu „Housing First“, kterým je poskytnuta podpora z OP Z. Projekty se zaměřují jak na domácnosti s dětmi, tak na samostatně žijící jednotlivce v bytové nouzi. Součástí projektů je také jejich důkladná evaluace ve spolupráci s akademickou sférou a ASZ. V průběhu roku 2016 vznikl návrh indikátorů, které budou dále sledovány, a v průběhu roku 2017 bude publikována průběžná zpráva o dopadech jednoho z těchto projektů (Rapid-rehousing, který se zaměřuje na rodiny s dětmi), na veřejné rozpočty. Finální vyhodnocení projektů bude realizováno po jejich ukončení v roce 2018.

Na lokální úrovni ASZ podporuje obce při tvorbě jejich koncepcí (sociálního) bydlení, které by provázání sociální práce (podpora domácností při udržení bydlení) a bytové politiky (podmínek pronájmu obecních bytů) zajistily na místní úrovni. **Dobrym příkladem může být například město Ostrava.**

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2i

5.1.2i Vytvoření opatření, příp. též metodiky k řešení zadluženosti nejchudších obyvatel, kteří již ztratili nebo jsou ohroženi ztrátou bydlení (osoby, které nedosáhnou na osobní bankrot).

Gestor: MPSV ve spolupráci Meziresortní pracovní skupinou (MMR, MF, MSp, MLP).

Termín: 2015.

Popis opatření: *Problém zadlužení na nájemném a službách za bydlení a zadlužení obecně představuje jeden z nejvýznamnějších zdrojů „cest k bezdomovectví“. Prevence proti bezdomovectví*

se nemůže obejít bez řešení této problematiky. Nejsou známy celkové údaje o rozsahu těchto dluhů (ani co do výše, ani co do počtu dlužníků a jejich skladby.) Proto je třeba nejprve zmapovat tuto situaci. Jde o mnohvrstevný problém, proto je třeba z něj učinit i téma pro zkoumání v širších souvislostech - tedy i za pomoci OP LZZ. Na druhé straně by samy projekty financované z operačních programů měly umožnit dílčí řešení v nejaktuálnějších situacích. Je užitečné samostatně řešit problémy dluhů na nájemném a službách za bydlení a problémy ostatních dluhů. Opatření by měla přispět ke snížení nákladů spojených s péčí o lidi bez domova. Řešení není možné bez úzké spolupráce s dalšími resorty (tj. vč. MF, MMR).

Kroky:

1. Provedení faktické a legislativní analýzy současného stavu situace prostřednictvím OP LZZ: Počet a skladba osob, které jsou z důvodu zadluženosti ohrožené ztrátou bydlení nebo bezdomovci, rozsah a výše jejich dluhů, analýza funkčnosti současných systémů a nástrojů (dávky SSP, HN, legislativa), analýza v zahraničí používaných nástrojů, dobré praxe obcí v ČR atd.

Gestor: MPSV, spolupráce MSp, Meziresortní pracovní skupina (tj. vč. MMR, MF)

Termín: Předložit projekt v rámci OP LZZ do 3.Q 2014

2. Návrh nástrojů řešení nepříznivé situace spojené s bydlením a) u osob ohrožených ztrátou bydlení (zejm. z důvodu dluhů na nájemném a službách za bydlení), b) u bezdomovců (včetně osob na ubytovnách).

Gestor: MPSV, spolupráce MSp, MLP, Meziresortní pracovní skupina (tj. vč. MMR, MF)

Termín: Vázáno na přijetí zákona o sociálním bydlení (předpoklad r. 2016)

Plnění opatření:

V roce 2015 vznikla metodika „Metodika řešení předluženosti nejchudších obyvatel“ v projektu ESF Podpora sociálního začleňování na místní a regionální úrovni. Na tuto metodiku navazuje i **Meziresortní pracovní skupina k posilování finanční gramotnosti a prevence předlužení**. Ta je **součástí Komise pro sociální začleňování jako stálého poradního, iniciativního a koordinačního orgánu ministryně práce a sociálních věcí v oblasti sociální politiky se zaměřením na boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení**. Tato pracovní skupina byla ustanovena, protože zadlužení a problémy s financemi jsou důležitými faktory způsobujícími či prohlubujícími sociální vyloučení občanů České republiky. Komise se sešla v závěru r. 2016 na celkem dvou setkáních. Jejimi cíli je především:

1. identifikovat opatření vedoucí ke zlepšování postavení osob s nízkou finanční gramotností či ohroženým předlužením v oblasti sociální politiky, sociálních služeb a sociální práce,
2. analyzovat aktuální stav kapacity a vybavenosti aktérů sociální politiky, sociální práce a sociálních služeb dotýkající se prevence předlužení a rovněž kapacity poskytovatelů sociálních služeb a aktérů sociálních práce poskytovat tento druh pomoci,
3. navrhnout další možnosti řešení problematiky předlužení v oblasti sociální politiky, sociálních služeb a sociální práce s přesahem k dalším aktérům státní správy.

MPSV hodnotí projekty předložené do výzvy 124 OP Z "Podpora inovačního prostředí", jejímž specifickým cílem je zvýšit kvalitu a kvantitu využívání sociálních inovací a mezinárodní spolupráce v tematických oblastech OPZ. Jedním z předložených projektů je projekt vytvářející znalostní platformu v oblasti bezdomovectví. Pokud bude schválen a úspěšně zrealizován, lze v příštích letech očekávat, že by k těmto opatřením mohl zásadně přispět.

MSp připravilo v roce 2016 návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, na jehož přípravě se podílel i ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu tak, že na jeho podnět byla do návrhu zařazena také možnost insolvenčního soudu uložit na návrh insolvenčního správce dlužníkovi povinnost využít za účelem předcházení budoucímu úpadku služby odborného sociálního poradenství v rozsahu nejvýše 100 hodin. Cílem návrhu zákona je umožnit oddlužení všem poctivým dlužníkům, kteří budou schopni po stanovenou dobu (v návrhu až po 7 let) plnit podmínky oddlužení. Navrhuje se přitom vypustit požadavek na dosažení určité míry uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů jako předpoklad pro povolení či splnění oddlužení. Výsledkem bude legislativní řešení nadměrného zadlužení některých osob ústící do tzv. dluhové pasti prostřednictvím zpřístupnění institutu oddlužení širšího okruhu poctivých dlužníků za současného zapojení těchto dlužníků do transparentní ekonomické činnosti. Návrh byl schválen usnesením vlády ze dne 8. února 2017 č. 100 a předložen k projednání Poslanecké sněmovně Parlamentu. Uvedený návrh zákona je předkládán v souvislosti s řešením excesivního zadlužení fyzických osob, vůči kterým jsou pohledávky vymáhány zpravidla exekučně. Ohledně části dlužníků přitom platí, že své dluhy nemohou nikdy splatit, neboť jsou jejich dluhy příliš vysoké a příjmy příliš nízké. Značná část dlužníků se pohybuje ve sféře šedé ekonomiky, a to se všemi negativními důsledky z toho plynoucími (vliv na daňové výnosy, sociální systém, apod.). Výše popsaný stav poškozuje věřitele, dlužníky i společnost jako celek. Navrhuje se proto umožnit těm dlužníkům, kteří mají vůli svou situaci řešit, uspořádat jejich majetkové poměry tak, aby svým věřitelům splatili své dluhy v maximální možné míře, a to prostřednictvím změny procesního režimu, ve kterém jsou pohledávky uplatňovány. Věřitelům i dlužníkům tak bude umožněno použít procesní formu, která je pro řešení dané situace vhodnější. Uspokojování věřitelů proběhne zásadně poměrně, čímž je sledováno rovné zacházení s věřiteli. K posílení atraktivity institutu oddlužení pro věřitele rovněž přispívá, že srážky z příjmů dlužníka jsou v insolvenci zpravidla vyšší než v exekuci. Předmětný návrh zákona tak zpřístupňuje sanační řešení úpadku pro všechny poctivé dlužníky, kteří jsou schopni ze svých příjmů pravidelně uhrazovat alespoň náklady insolvenčního řízení a kteří jsou zároveň ochotni usilovat o co nejvyšší uspokojení pohledávek svých věřitelů. V souvislosti s požadavkem na vynaložení veškerého úsilí, které lze po dlužníkovi spravedlivě požadovat, se zdůrazňuje význam dohlédací činnosti insolvenčního správce nad dlužníkem.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2o

5.1.2o Podpora obcí k vytváření plánů pro řešení sociálních potřeb občanů na území obce spojených s bydlením s využitím financování z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MV a MMR.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: V roce 2016 má vzniknout zákon o sociálním bydlení, který legislativně vymezí role jednotlivých aktérů v systému sociálního bydlení. Již při nastavování podpory z Evropských strukturálních a investičních fondů Evropské unie na programové období 2014 - 2020 je však třeba zajistit aktérům, a to zejm. obcím, přístup k finanční podpoře při zavádění nástrojů sociálního bydlení.

Kroky:

1. Zakomponování aktivit na podporu sociálního bydlení do příslušných operačních programů na období let 2014 – 2020.

Gestor: MPSV, MMR

Termín: 1. pol. 2014

2. Nastavení výzev pro obce v Investiční prioritě 2.1, 2.2 OPZ.

Gestor: MPSV, MMR

Termín: 2015

Plnění opatření:

Dne 9. 9. 2016 byla vyhlášena **výzva č. 128 "Pilotní ověření koncepce MPSV v oblasti sociální práce a sociálního bydlení na úrovni obcí"** s alokací 215 mil Kč. Celkem 28 obcí podalo žádosti v celkové výši 149 mil Kč. Výzva je zaměřena na ověření modelu výkonu sociální práce a podporu sociální práce na úrovni obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem a dále na ověření modelů sociálního bydlení na úrovni obcí v návaznosti na Koncepti sociálního bydlení ČR 2015 - 2025.

K danému opatření lze využít projekty, resp. průběžné výstupy projektů přímého přidělení MPSV, realizované **v rámci výzvy č. 03_15_017 - Systémové projekty realizované MPSV a ÚMPOD** (Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí), např. Sociální bydlení - metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend, Sociální práce v obcích, Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II atd.

Ve výzvách pro Koordinovaný přístup (výzva 26 a 42) je jednou z dílčích aktivit propojování podpory v oblasti bydlení, zaměstnání, sociální práce prostřednictvím sociálního pracovníka, včetně vzniku a rozvoje nástrojů na podporu sociálního začleňování v této oblasti. Obdobou jsou soutěžní výzvy č. 22 a 64 se stejnou aktivitou.

MPSV ve své výzvě č. 03_16_47 pro Komunitně vedený místní rozvoj podpoří aktivity zaměřené na rozvoj sociálního/dostupného/podporovaného/prostupného bydlení jako prevence prostorového vyloučení vzniku sociálně vyloučených lokalit a bezdomovectví. **Výzva byla vyhlášena 29. 4. 2016 a je otevřená pro místní akční skupiny, které v návaznosti na ni vyhlásují své výzvy v území.**

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2p

5.1.2p Metodická podpora obcím při řešení nepříznivé sociální situace osob spojené s bydlením.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, MLP, ÚV

Termín: v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (III. Q 2014)

Plnění opatření:

Projekt „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“, který si klade za cíl zavést a rozvíjet systém sociálního bydlení v ČR a za tímto účelem poskytovat patřičnou metodickou podporu, zahájilo MPSV 1. 1. 2016 (reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003539). K zprostředkování metodické podpory ze strany MPSV je zřízeno Kontaktní centrum, které úzce spolupracuje s obcemi zapojenými do projektu. Zásadní předností tohoto centra je, že jeho pracovníci a pracovníci mohou zprostředkovat zkušenosti z desítek obcí, které realizují různé formy sociálního bydlení. Rovněž propojují téma sociálního bydlení se sociální prací a sociálními službami, které má MPSV taktéž v gesci. Mezi důležité aktivity projektu patří i příprava analýz a metodik důležitých pro implementaci systému sociálního bydlení.

Ještě před schválením Koncepce sociálního bydlení připravila ASZ metodiku „Prostupné bydlení“ a soubor příkladů dobrých praxí stejného jména. Materiály jsou k dispozici na webu www.socialni-clenovani.cz. Metodická podpora obcí je realizována také v rámci KPSVL a vzdálené podpory dalších obcí, které nejsou součástí KPSVL. V současné době je do KPSVL zapojeno 41 lokalit, výčet: http://www.socialni-clenovani.cz/index.php?option=com_k2&id=16&view=item&Itemid=2.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

3 Oblast sociálních služeb

Vícestupňový model sociálního začleňování lidí bez domova je v ČR založen především na aplikaci zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění souvisejících předpisů. Koncepce si proto za cíl v oblasti sociálních služeb vytyčila, že **sociální služby budou lépe reagovat na potřeby lidí bez domova** a osob ohrožených ztrátou bydlení v nepříznivých sociálních situacích spojených s bydlením. Zásadní pro prevenci a řešení bezdomovectví je **včasné a cílené působení sociální práce a funkční a kvalitní systém sociálních služeb**. **Dosavadní typologie cílových skupin** v rámci výše uvedeného zákona také nereflektovala širokou problematiku bezdomovectví.

Opatření 5.2.2a

5.2.2a Otevření některých stávajících sociálních služeb pro cílovou skupinu bezdomovců (chráněné bydlení, podpora samostatného bydlení, domovy se zvláštním režimem), např. otevření domovů se zvláštním režimem cílové skupině bezdomovců, kteří již nejsou schopni využívat klasické služby pro bezdomovce, např. azylový dům, nebo nemohou být dále umístěni ve zdravotnickém zařízení. Viz Přílohy Koncepce

Gestor: MPSV

Termín: 2016

Plnění opatření:

Plnění tohoto opatření je spojeno s plněním opatření 5.1.2f. V roce 2016 připravilo **MPSV novelu zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, dne 13. března 2017** **Vláda ČR rozhodla o odložení tohoto materiálu a dne 22. března 2017 bylo projednávání tohoto materiálu přerušeno. Součástí** navrhované novely je mj. **úprava vstupu do systému sociálních služeb, a to vymezením nepříznivé sociální situace**. Vzhledem k tomu, že zákon o sociálních službách je postaven na konceptu nepříznivé sociální situace, byla jako východisko úpravy systému sociálních služeb zvolena "nepříznivá sociální situace", která je úzce navázána na potřeby osob. Pojem "nepříznivá sociální situace" je již v současné právní úpravě definován, nově se však navrhuje posun v jeho pojetí. **Poskytovatel sociální služby si bude muset vybrat z číselníku nepříznivou sociální situaci, na kterou daná služba reaguje/kterou řeší. Popis realizace pak bude muset být navázán na vybranou nepříznivou situaci**, tedy mělo by být popsáno, jak poskytované činnosti odpovídají zvolené nepříznivé situaci. Tento návrh má za cíl jasněji nastavit provazbu nepříznivé sociální situace (cílové skupiny) a poskytované služby, což napomůže mimo jiné i při plánování sociálních služeb. Sociální služby pak budou efektivněji a adresněji řešit nepříznivé sociální situace klientů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. Navrhuje se posunout termín plnění opatření do 31. 12. 2017. Meziresortní pracovní skupina nesouhlasí s „plněním“ opatření pouhou definicí nepříznivé sociální situace v návrhu novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Opatření 5.2.2b

5.2.2b Přizpůsobení stávajících kapacit sociálních služeb pro krizové ubytování celých rodin podle identifikovaných místních potřeb.

Gestor: MPSV ve spolupráci se SMO ČR, obcemi, svazky obcí, kraji, poskytovateli sociálních služeb.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhlášek a doporučených postupů. Vznik metodiky bude vázán na věcné řešení sociálního bydlení.

Plnění opatření:

Kromě výše jmenovaného opatření uvedená přináší **novela zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů i novou sociální službu - domov sociální péče** (zahrnuje domov se zvláštním režimem), **kteřa rozšiřuje cílovou skupinu o okruh osob vedoucí rizikový způsob života**. Doplňujeme, že současná právní úprava určitých druhů sociálních služeb osoby bez přístřeší nevyklučuje.

Všechna navrhovaná opatření bylo zamýšleno řešit v novele zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, v prováděcích předpisech a doporučených postupech. V současné době **je zpracován návrh novely zákona o sociálních službách**, která prošla meziresortním připomínkovým řízením a bude po vypořádání připomínek předložena k projednání vládě.

Opatření má snahu narovnávat přístup mužů a žen, respektive žen a celých rodin k sociální službě azylový dům. Zvyšuje se pravděpodobnost zachování stability rodinného prostředí, což vede k pozitivním ekonomickým dopadům na ženy.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.2.2d

5.2.2d Doporučení k vytváření bezprahových kapacit pro zimní ubytování bezdomovců, které nebudou mít podobu provizorií, ale budou více využívat stávající jednoduchá ubytovací zařízení (i soukromá), která nejsou v zimní sezóně příliš využita, a to s podporou pro zajištění terénních služeb pro bezdomovce v těchto zařízeních ze strany poskytovatelů sociálních služeb a místní samosprávy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s obcemi, kraji, soukromými ubytovateli a poskytovateli sociálních služeb.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhlášek a doporučených postupů. Vznik metodiky bude vázán na věcné řešení sociálního bydlení.

Plnění opatření:

V novele zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, v prováděcích předpisech a doporučených postupech bylo s opatřeními počítáno. Je zpracován návrh **novely zákona o sociálních službách, která prošla meziresortním připomínkovým řízením a bude po vypořádání připomínek předložena k projednání vládě.**

MPSV v r. 2016 ukončilo projekt TB04MPSV001 s názvem „Využití kapacit zařízení poskytovatelů pobytových sociálních služeb z hlediska řešení potřeb jejich uživatelů“ odevzdáním jeho výsledků řešitelem QQT, spol. s r.o. Výstupem jsou materiály analytické a metodické povahy, které budou minimálně zčásti implementovány v gesci MPSV do praxe do r. 2019. Konkrétní způsob této implementace bude předmětem dalších jednání. Předpokládáme však, že bude navázán především na rozvíjení odbornosti a kvality u činností sociální práce a to nejen přímo v rámci poskytování soc. služeb, ale i na úrovni více koordinační, např. ve veřejné správě, tedy především na obecních úřadech. **V dopadu spočívajícím v posílení dostupnosti odborných činností sociální práce lze spatřovat i plnění některých opatření strategických dokumentů MPSV, například Strategii sociálního začleňování 2015-2020 a Koncepce řešení a prevence vzniku bezdomovectví.** Projekt byl financován Technologickou agenturou České republiky.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno. V praxi dochází k vytváření bezprahových kapacit pro zimní období. Konkrétně se jedná o Prahu, kde v období prosinec až březen je kapacita zimního ubytování navýšena, včetně zajištění nočního terénního programu a rozšíření otevírací doby nízkoprahových denních center. Tato činnost je realizována za finanční podpory hl. města Prahy se zapojením a koordinací všech hlavních organizací zajišťujících pomoc bezdomovcům (Armáda spásy, CSS Praha, Naděje, Charita). V dalších městech (zejména Brno a Ostrava) dochází k otevírání nízkoprahových denních center v nočních hodinách.

Opatření 5.2.2f

5.2.2f V připravované úpravě systému sociálních služeb podporovat takové rozdělení druhů/činností sociálních služeb, které již nebude primárně zaměřeno na cílové skupiny, ale na potřeby uživatelů. Cílem je, aby žádná skupina včetně osob ohrožených ztrátou bydlení a bezdomovců (dle definice ETHOS) „nevypadla“ ze systému.

Gestor: MPSV

Termín: 2016.

Plnění opatření:

Jak je uváděno výše, **připravilo MPSV v r. 2016 novelu zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, jejíž předložení vládě bylo naplánováno na začátek roku 2017.**

Součástí navrhované novely je mj. úprava vstupu do systému sociálních služeb, a to vymezením nepříznivé sociální situace. Pojem "nepříznivá sociální situace" je již v současné právní úpravě definován, nově se však navrhuje posun v jeho pojetí. **Poskytovatel sociální služby si bude muset vybrat z číselníku nepříznivou sociální situaci, na kterou daná služba reaguje/kterou řeší. Popis realizace pak bude muset být navázán na vybranou nepříznivou situaci, tedy mělo by být popsáno, jak poskytované činnosti odpovídají zvolené nepříznivé situaci.** Tento návrh má za cíl jasněji nastavit **provázanost nepříznivé sociální situace (cílové skupiny) a poskytované služby, což napomůže mimo jiné i při plánování sociálních služeb.** Sociální služby pak budou efektivněji a adresněji řešit nepříznivé sociální situace klientů. Je zpracován návrh novely zákona o sociálních službách, která prošla meziresortním připomínkovým řízením a bude po vypořádání připomínek předložena k projednání vládě. Plnění konkrétních navrhovaných opatření v rámci této novely zákona musí být zhodnoceno věcně příslušným odborem sociálních služeb.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. Navrhuje se posunout termín plnění opatření do 31. 12. 2017.

Cílem je, aby žádná skupina včetně osob ohrožených ztrátou bydlení a bezdomovců (dle definice ETHOS) „nevypadla“ ze systému. V současné době, pokud jsou osoby bez domova uživateli služeb, kde částečně hradí pobyt, např. azylový dům, vypadávají v okamžiku, kdy vypadnou ze systému hmotné nouze (obvykle neplnění povinnosti uchazeče o zaměstnání). Do azylového domu nemohou být přijaty. Zvýšit příjem prací není zejména u rodičů s malými dětmi reálné. Dávky SPP na úhradu bydlení a obživy obvykle nepostačují.

Plnění opatření vychází z předpokladu řešení taxativním výčtem nepříznivých sociálních situací (přes zřejmý rozdíl mezi nimi a potřebami). Nedomníváme se, že opatření může být naplněno vložením odstavce do novely zákona "Rizika sociálního vyloučení spojená s bydlením" - 1. ztráta bydlení, 2. riziko ztráty bydlení".

4 Oblast přístupu ke zdravotní péči

Koncepce zdravotní péče o lidi bez domova se na základě usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 stala součástí „Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020“. Vychází z dlouhodobého průzkumu a zkušeností v této oblasti. Její hlavní myšlenkou je dostupnost základní péče lidem bez domova. Vymezuje tři složky péče: **terénní, ambulantní a respitní péči**.

Problematika zdraví osob bez domova je **úzce spjatá se sociálními problémy. Dobrá spolupráce terénního pracovníka, sociálního pracovníka a zdravotníka je předpokladem úspěchu.** Ze zkušeností z terénu vyplývá, že **nízkoprahové ubytování pro nemocné osoby bez domova vede nejen ke zlepšení zdravotního stavu, ale také poskytuje prostor pro efektivní řešení sociálních problémů.**

Opatření 5.3.2a

5.3.2a Hledat varianty v zapojení zdravotních pojišťoven, krajů a obcí při mapování zdravotního stavu bezdomovců.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: průběžně (2014 – 2020)

Popis opatření: Dostupné poznatky o zdravotním stavu lidí bez domova existují v současné době především u poskytovatelů specializovaných sociálních služeb. Cílem opatření je nastavit systém, jehož aplikací bude možno zjišťovat a vyhodnocovat zdravotní stav lidí bez domova k dalšímu praktickému využití. Je nutno, aby se do tvorby tohoto systému zapojili všichni relevantní aktéři (vedle poskytovatelů sociálních služeb **zejména zdravotní pojišťovny, kraje a obce**).

Kroky:

1. Analýza současných legislativních a finančních nástrojů pro realizaci opatření a návrh postupu.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září 2015

2. Otevření diskuse mezi MPSV, MZ, zástupci poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb (pro bezdomovce) a akademickou oblastí, nalezení konsensu realizace, vytvoření plánu, rozhodnutí o způsobu financování.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září – prosinec 2015

2. Diskuse se zdravotními pojišťovnami a jejich seznámení s plánem mapování zdravotního stavu bezdomovců s cílem získat je pro realizaci.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září – prosinec 2015

3. Seznámení krajů a obcí s rozšířenou působností s plánem mapování zdravotního stavu bezdomovců s cílem získat je pro realizaci.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září – prosinec 2015

4. Vyhodnocení a formulace doporučení pro případné systémové změny.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: červen 2016

Plnění opatření:

MZ v rámci Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí, Zdraví 2020, vypracovalo **akční plán Zvýšení kvality, dostupnosti a efektivity následné, dlouhodobé a domácí péče** a zároveň probíhala intenzivní jednání s MPSV ohledně tématu zdravotně sociálního pomezí (viz plnění bodu 5.2.2e). Výstupy obou aktivit nastaví rámec, ve kterém by měly být zřetelně dané **možnosti zapojení jak zdravotních pojišťoven, tak krajů a obcí** mimo jiné právě do problematiky **mapování zdravotního stavu bezdomovců. V roce 2016 proběhl sběr dat** a šetření realizované ÚZIS, závěry tohoto šetření bude mít MZ k dispozici na začátku roku 2017. Následně z tohoto šetření budou vypracovány první výstupy – návrhy metodik pro definování oblastí následné, dlouhodobé a domácí péče. Uvedené šetření a metodiky jsou součástí aktivit AP č. 8 Zvýšení kvality, dostupnosti a efektivity následné, dlouhodobé a domácí péče. (Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí je rámcovým souhrnem opatření pro rozvoj veřejného zdraví v ČR a zároveň je nástrojem pro implementaci programu WHO Zdraví 2020. Účelem Národní strategie je především stabilizace systému prevence nemocí a ochrany a podpory zdraví a nastartování účinných a dlouhodobě udržitelných mechanismů ke zlepšení zdravotního stavu populace. Rozpracovává vizi systému veřejného zdraví jako dynamické sítě zainteresovaných subjektů na všech úrovních společnosti a je tedy určena nejen institucím veřejné správy, ale také všem ostatním složkám – jedincům, komunitám, neziskovému a soukromému sektoru, vzdělávacím, vědeckým a dalším institucím.)

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je částečně plněno. Informace nejsou zcela konkrétní. Nejsme si jisti, zda uvedené kroky budou mít nějaký vliv na naši cílovou skupinu.

Opatření 5.3.2b

5.3.2b Hledat možnosti zabezpečení zdravotní péče v terénu včetně zapojení krajů a obcí a možnosti zapojení ze strany zdravotních pojišťoven; změna systému vykazování a administrace (péče v terénu pojišťovnam šetří velké množství finančních prostředků), zjištění možnosti legislativních úprav.

Gestor: MZ ve spolupráci se zdravotními pojišťovnami a Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: Průběžně. Zahájit jednání s pojišťovnami do konce roku 2013.

Kroky:

1. MZ vyzve VZP ČR a SZP ČR, aby jmenovaly své zástupce do Meziresortní pracovní skupiny.

2. MPSV, MZ ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou následně projednají se zástupci pojišťoven možnosti zabezpečení zdravotní péče v terénu.

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV

Termín: 2014

Plnění opatření:

MZ podpořilo opakovaně i v roce 2016 v rámci dotačního řízení Programu grantové podpory **projekt organizace Naděje pod názvem „Zdravotní péče o bezdomovce“ ve výši 700 000 Kč.** Jedná se o tradiční projekt s dlouholetou podporou. Cílem projektu je zajistit dostupnost primární péče bezdomovcům prostřednictvím ordinace praktického lékaře nedaleko Hlavního nádraží Praha, kde se soustřeďují lidé bez domova z celé České republiky. **Část výkonů v ordinaci je možné hradit i prostřednictvím Všeobecné zdravotní pojišťovny,** kde se podařilo uzavřít smlouvu.

MPSV a MZ uskutečnilo jednání se zástupci zdravotních pojišťoven, krajů, sociální partnerů a poskytovatelů sociálních služeb (viz bod 5.2.2e a 5.3.2a).

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. V záležitosti legislativy péče v terénu: zatím se nic nezměnilo. Na úrovni zdravotních pojišťoven nedošlo k posunu. Popis poukazuje na jedinou podpořenou organizaci namísto systémových opatření. Další opatření v oblasti zdraví jsou navázána na návrh řešení následné a dlouhodobé péče v oblasti poskytování zdravotní péče. Je nutné podpořit systémové řešení na území celé ČR

Opatření 5.3.2c

5.3.2c Iniciovat jednání a hledat cestu k zapojení Ministerstva zdravotnictví, zdravotních pojišťoven, krajů a obcí o možnosti o fungování a spolufinancování ordinací pro lidi bez domova obsahující jejich specifické vymezení a alternativy v oblasti financování. Na základě situace v jednotlivých regionech a průzkumu stanovit potřebný počet ordinací na velikost regionu. (Ordinace neznámá, že zde bude sloužit každý den lékař, může se zde střídát praktický lékař s odborným, některé dny zde může sloužit registrovaná všeobecná sestra.)

Gestor: MZ ve spolupráci s obcemi a kraji a Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: Termín plnění opatření byl ve smyslu usnesení vlády ČR č. 801 změněn na **31. 12. 2016**

Kroky:

1. MZ provede ve spolupráci s VZP ČR, SZP ČR a Meziresortní pracovní skupinou analýzu dostupnosti zdravotních služeb pro pojištěnce bez domova, a to s ohledem na časovou a místní dostupnost zdravotních služeb.

Gestor: MZ, VZP ČR, SZP ČR, Meziresortní pracovní skupina

Termín: 1. pol. 2015

2. MZ bude v rámci svých dotačních programů podporovat modelovou ordinaci pro osoby bez domova v Praze.

Gestor: MZ, MPSV, Meziresortní pracovní skupina

Termín: Od 2015

Plnění opatření:

MZ zpracovalo v roce 2016 projektový námět, následně projektový záměr v rámci prioritní osy EF – Sociální začleňování a boj s chudobou. Předmětem projektu je zavedení vybudování a vybavení ordinací pro osoby bez domova a osoby nemajetné (osoby bezdomovectvím ohrožené).

Ordinace pro osoby bez domova budou alokovány v největších městech ČR – v Praze, Brně, Ostravě, kde bude zavedena pilotáž projektu. Provoz těchto ordinací bude zajišťovat Naděje v Praze (zde bude dovybavena již fungující ordinace praktického lékaře a gynekologa) a Armáda spásy v Brně a Ostravě. Pro každé toto pracoviště bude rovněž pořízen sanitní vůz. Sanitní vůz zajistí přítomnost zdravotnického personálu ve vlastním sociálním prostředí pacientů (zpravidla ulice) a jejich případný převoz do zdravotnického zařízení. Praktický lékař bude v terénu přítomen v rámci návštěvní služby. Činnost sanitního vozidla bude personálně zajištěna zdravotní sestrou, zdravotnickým záchranářem (v Praze), řidičem-sanitářem a lékařem v rámci návštěvní služby.

V průběhu projektu bude zahájena spolupráce s ostatními poskytovateli sociálních služeb pro bezdomovce a budou navazovány funkční vztahy se zařízeními zdravotní a sociální péče v regionu. Projektový záměr byl schválen 19. 10. 2016. V současné době je žádost připravena k předložení a ke schválení na MPSV. Zahájení projektu pro schválení je plánováno na únor, březen 2017.

Aktuální stav připravovaného projektu „Ordinace pro chudé“

A) Ministerstvo zdravotnictví (dále MZ)

MZ je ve fázi předkládání projektu. Dle sdělení pracovníka MZ se posuzují partnerské smlouvy, po odsouhlasení je možné je uzavřít a poté předložit projekt ke schválení. Schválení je individuální, protože se jedná o systémový projekt ministerstva.

B) Armáda spásy (dále AS)

Až bude projekt zahájen, bude započato výběrové řízení na rekonstrukci prostor ordinací. Tedy zahájení činnosti ordinace můžeme předpokládat půl roku od začátku projektu. Výběrové řízení na personál závisí na době zahájení.

Nové ordinace mají vzniknout v Brně a Ostravě. Zároveň do tohoto projektu má být také zapojena dlouho fungující ordinace v Praze, kterou provozuje Naděje.

Stav příprav nových ordinací v uvedených městech:

1) Brno

- Jsou připraveny prostory pro ordinaci, které se budou rekonstruovat, je vypracovaný předběžný návrh architekta pro rekonstrukci.
- Je zajištěna garance praktického lékaře a jeho příslib částečného úvazku v ordinaci.
- Jsou zajištěny kontakty na místní lékaře specialisty, kteří se zajímají o projekt.
- Je zajištěn prostor pro parkování terénního vozu.
- Proběhlo setkání na Krajském úřadě s náměstkem hejtmana a zástupcem odboru zdravotnictví, projektu byla vyjádřena podpora.

2) Ostrava

- Žádost na město Ostrava o výpůjčku budovy ve vyloučené lokalitě, kde by měla být ordinace.
- Prostory ordinace bude nutné ještě zrekonstruovat.
- Na tuto lokalitu je příslibena spolupráce se třemi zdravotními pojišťovnami.

- Je domluvena spolupráci s praktickou lékařkou, která je zaměstnankyní a členkou Armády spásy, dále je spolupráce se zdravotní sestrou.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně.

Opatření 5.3.2d

5.3.2d Vytvoření krátkodobých nízkoprahových pobytových služeb pro lidi, kteří nemají možnost doléčení (např. po hospitalizaci či akutním onemocnění), se zvážením využití vícezdrojového financování.

Gestor: MPSV ve spolupráci s kraji a MZ

Termín: 2016.

Kroky:

MPSV se v současné době zabývá možnou implementací opatření do praxe. Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhlášek a doporučených postupů. MZ zahájí jednání se SZP ČR a VZP ČR ohledně možností financování nízkoprahových služeb pro lidi, kteří nemají možnost doléčení.

Plnění opatření

Strategie rozvoje psychiatrické péče schválená ministrem zdravotnictví v roce 2013 počítá s postupným zavedením nového pilíře poskytování služeb osobám s duševním onemocněním. Jedná se o centra duševního zdraví, kterých by postupně mělo vzniknout celkem sto, aby bylo rovnoměrně pokryto území České republiky moderní sítí ambulantních a terénních služeb. Základem centra duševního zdraví je tým, který je schopen poskytovat zdravotní i sociální služby podle příslušné legislativy. **V roce 2016 pracovalo MPSV na vytvoření "doporučeného postupu pro sociální část "Center duševního zdraví", která budou v rámci systému sociálních služeb fungovat v rámci služby sociální rehabilitace. Cílem materiálu je popsat sociální část týmu – zásady práce, kompetence pracovníků i typologii základních činností v souladu s platnou legislativou.** Strategie reformy psychiatrické péče je v gesci MZ. Zástupci MPSV se aktivně účastnili pracovních skupin k reformě psychiatrické péče, které byly pořádané Ministerstvem zdravotnictví. Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví v roce 2016 vytvořilo návrh Doporučeného postupu k Centřům duševního zdraví (CDZ) pro oblast sociálních služeb a sociální rehabilitace. Materiál byl v roce 2016 vypracován, na začátku roku 2017 se plánuje jeho schválení.

Realizace opatření bude navázána na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhlášek a doporučených postupů. MZ na přípravě novely zákona o sociálních službách aktivně spolupracuje jako člen meziřesortní pracovní skupiny v rámci meziřesortního připomínkového řízení, zmíněný zákon by měla vláda projednávat začátkem roku 2017. Na novele zákona MZ spolupracuje v režimu připomínkového řízení.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. **Navrhuje se posun opatření do 31. 12. 2017.** Pro služby pro lidi bez domova je nutné zřízení lůžek pro doléčení. Není stále vyjasněno, zda se jedná o zařízení sociální nebo zdravotnické. Azylový dům s ošetrovatelskou službou, který funguje v Praze, je sociální zařízení a funguje pouze pro pacienty propuštěné z nemocnice. Stále ovšem zůstává problém s umístěním osob přímo z ulice.

Opatření 5.3.2e

5.3.2e Zjišťování základních sociálně-zdravotních potřeb bezdomovců, kteří nejsou schopni začlenění do obvyklého způsobu života mj. z důvodu nediagnostikovaných duševních poruch. Toto je podmínka pro důstojné zabezpečení uvedených potřeb a pro prevenci životních situací majících nepříznivý vliv na duševní zdraví i sociální začlenění osoby v budoucnu.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ, Meziřesortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2015.

Popis opatření: Důležitou podmínkou úspěchu sociálního začlenění lidí bez domova je uspokojivá úroveň jejich zdravotního stavu. Zkušenosti poskytovatelů sociálních služeb prokazují vedle jiných onemocnění také významný podíl nidentifikovaných duševních poruch u cílové skupiny lidí bez domova. Ty jsou častou překážkou jakéhokoliv dalšího rozvoje osobnosti. Cílem tohoto opatření vytvořit podmínky pro zajištění péče o duševní zdraví pro bezdomovce na území celé ČR.

Kroky:

1. Analýza situace, včetně legislativy, využití dobrých zkušeností z ČR i zahraničí.

Gestor: MPSV, MZ, SMO, Zdravotní pojišťovny

Termín: září 2015

2. MPSV ve spolupráci s MZ navrhne program psychiatrického screeningu populace lidí bez domova zaměřený na nediagnostikované duševní poruchy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ, Meziřesortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2016

3. Formulace návrhů na rozšíření zdravotní péče o lidi bez domova s duševními poruchami.

Gestor: MPSV, MZ, ve spolupráci se zdravotními pojišťovnami a Meziřesortní pracovní skupinou

Termín: od r. 2016

4. Pilotní ověření poskytování psychiatrické péče o lidi bez domova ve 3 – 4 krajských městech včetně Prahy.

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV, Meziřesortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2017

5. Po vyhodnocení pilotních ověřování stanovit pravidla a metodiku odborných zdravotních služeb pro lidi bez domova.

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV, Meziřesortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2018

Plnění opatření:

MPSV v roce 2016 vypracovalo vytvoření "doporučeného postupu pro sociální část Center duševního zdraví", která budou v rámci systému sociálních služeb fungovat v rámci služby sociální rehabilitace, jak je uvedeno v plnění předchozího opatření. Základem centra duševního zdraví je tým, který je schopen poskytovat zdravotní i sociální služby podle příslušné legislativy.

Jedním z **předložených projektů do výzvy 124 OP Z „Podpora inovačního prostředí“**, kde v současné době probíhá proces hodnocení, je projekt k vytvoření znalostní platformy v oblasti bezdomovectví. Pokud bude schválen úspěšně zrealizován, lze v příštích letech očekávat, že by k těmto opatřením mohl zásadně přispět.

MZ byla koncem r. 2013 schválena Strategie reformy psychiatrické péče (dále „strategie“). Jejím základním posláním je zvýšit kvalitu života duševně nemocných. Reformu má tři fáze:

- I. Zahájení a zajištění podmínek (vypracování a schválení standardů a metodik) - již je realizováno,
- II. Realizace (připraven vznik sítě Center duševního zdraví, podpora vzdělávání a zajištění financování akutních lůžek),
- III. Vyhodnocení a evaluace.

Ustavuje se i platforma na vytvoření samostatného zákona o duševním zdraví (Mental Health Act), což je v rámci legislativy rovněž významný posun.

V roce 2016 byl připraven na MZ projektový záměr OP Zaměstnanost, zaměřený na „Zlepšování přístupu k dostupným, udržitelným a vysoce kvalitním službám, včetně zdravotnictví a sociálním službám obecného charakteru, a to především podporu zavedení multidisciplinárního přístupu k duševně nemocným. Zvýšeným důrazem na komunitní péči lze očekávat také zvýšený záchyt osob s duševními poruchami, které žijí na ulici, tj. bezdomovců. Projektový záměr je připraven na počátku roku 2017 (leden, únor) ke schválení PROP.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. Není jasné, zda Centra duševního zdraví zahrnou i bezdomovce. Je nutné motivovat psychiatry dělat tuto práci i s lidmi bez domova. Doporučujeme zvážit i protialkoholní terapii.

Opatření 5.3.2f

5.3.2f Osvěta a vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví (klíčová témata jsou, etický pohled na bezdomovce, sociální aspekty zdravotnické práce, práva pacientů atd.). Podpora výuky, která by odborně připravovala lékaře na setkání s bezdomovci a jejich zdravotními specifiky v rámci pregraduálního i postgraduálního vzdělávání, spolupráce s lékařskými fakultami, s vyššími odbornými školami zdravotnickými apod., zařazení témat do učebních osnov, Celoživotní vzdělávání zdravotnických pracovníků prostřednictvím „funkčních nebo certifikovaných kurzů“.

Gestor: MZ ve spolupráci s Meziřesortní pracovní skupinou.

Termín: 2015.

Kroky: Ministerstvo zdravotnictví prostřednictvím Odboru ošetrovatelství a nelékařských povolání zadalo na začátku roku 2014 vypracování vzdělávacího programu inovačního kurzu „Vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví – příprava na setkání s bezdomovci“ a zajištění nabídky tohoto inovačního kurzu pro zdravotnické pracovníky. Náplní programu bude informace o etickém pohledu na bezdomovce, sociálních aspektech zdravotnické práce, dále práva pacientů, finanční gramotnost, atd.

Plnění opatření:

V oblasti vzdělávání lékařských pracovníků: V případě lékařů, zubních lékařů a farmaceutů platí, že **MŠMT garantuje pregraduální výchovu, MZ pak pouze část postgraduálního vzdělávání**, konkrétně specializační vzdělávání uvedených zdravotnických povolání (viz zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů). V materiálu uváděná vyhláška č. 187/2009 Sb. sice spadá do gesce MZ, nicméně touto vyhláškou byla implementována směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací tak, aby v rámci všech členských států EU bylo zaručeno během pregraduální výuky splnění minimálních požadavků (konkrétně stanovených v čl. 24 citované směrnice), a to za účelem výkonu povolání a případného uznávání kvalifikací v rámci EU. V souladu s ustanovením § 79 odst. 1 písm. e) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vysokých školách“), MZ na základě vyhlášky č. 187/2009 Sb. vydává pouze stanovisko týkající se potvrzení, zda absolventi budou oprávněni vykonávat zdravotnické povolání.

MZ má již ve vzdělávacích programech jednotlivých oborů specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů stanovenou povinnost absolvovat teoretický kurz „Základy lékařské etiky, komunikace, managementu a legislativy“. Část tohoto teoretického kurzu je věnována právě oblasti etického chování a komunikace s pacientem. V rámci specializačního vzdělávání, které je primárně vzdělávání praktickým (tzn. uskutečňovaným z větší části přímo ve zdravotnických zařízeních, kde probíhají příslušné praktické výkony), se domníváme, že případné hlubší teoretické vzdělávání pro práci s etnickými menšinami a osobami ze sociálně vyloučených lokalit by mělo být spíše součástí pregraduální výuky spadající, jak již bylo výše uvedeno do gesce MŠMT.

Oblast vzdělávání nelékařských pracovníků:

V rámci kvalifikačního vzdělávání v oboru Všeobecná sestra je nedílnou součástí studia:

- předmět Multikulturní ošetrovatelství. Předmět se zabývá kulturou minoritních skupin. Zdůrazňuje transkulturní přístup sestry v ošetrovatelském procesu.
- předmět Komunitní péče, který je koncipován jako teoreticko-praktický. Zaměřuje se na zdraví lidí v komunitě. Naučí se ošetrování pacientů/klientů ve vlastních sociálních podmínkách.
- předmět Komunikace, tento předmět je koncipován jako teoreticko-praktický. Učí zásadám a dovednostem adekvátní komunikace nejen s pacienty, ale i se spolupracovníky, s rodinnými příslušníky a dalšími osobami.

V rámci postgraduálního vzdělávání jsou nelékařští zdravotničtí pracovníci vzdělávání ve vzdělávacích programech specializačního vzdělávání, které jsou tvořeny základním a odborným modulem. Základní modul obsahuje témata z oblasti pedagogiky a andragogiky, filozofie a etiky, řízení ošetrovatelské péče apod. Obsahuje následující konkrétní předměty:

- „Interpersonální dovednosti specialisty“ – náplní jsou interpersonální dovednosti s ohledem na pacienta a sociální prostředí, podpůrné techniky ke zvládnutí pracovní zátěže a komunikace s agresivním pacientem, komunikaci se zvláštními skupinami pacientů, etickému přístupu k pacientům a jejich blízkým s ohledem na věk a charakter onemocnění, techniky k identifikaci faktorů ovlivňujících kvalitu života pacientů.
- „Edukace“ – náplní je mimo jiné vztah mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí, specifiky edukace dětí, seniorů, cizinců a zvláštních skupin nemocných. Dále je možné v rámci celoživotního vzdělávání se zúčastnit celé řady vzdělávacích akcí, které jsou určeny pro všechna nelékařská povolání. Například vzdělávací kurzy: Péče o bezdomovce. Náplní vzdělávací akce je představit fenomén bezdomovectví, vysvětlení zdravotních a sociálních aspektů péče o bezdomovce, dále je kladen důraz na oblast právní problematiky a bezdomovců.

MZ informuje na svých webových stránkách v rámci náplně výše uvedených kurzů o možnosti využití při přednášce klíčové dokumenty a podklady.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je částečně plněno. Z praxe není zřejmé, zda se kurzy opravdu věnují sociální problematice a bezdomovectví. Je třeba zaměřit edukaci i na lékaře, kteří již vykonávají praxi. Navrhujeme pořádat kurzy ve spolupráci s Českou lékařskou komorou a vydat informační letáčky pro zaměstnance nemocnic.

Opatření 5.3.2g

5.3.2g Realizace vzdělávacích seminářů se zdravotnickou tematikou pro sociální pracovníky (pracovníci nízkoprahových služeb pro osoby bez domova, terénní pracovníci apod.). Podpora a rozvoj spolupráce s organizacemi, které pracují s touto skupinou (výměna dobré praxe a zkušeností v oblasti poskytování zdravotní péče). Zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ, s kraji, AKČR.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešeno v návaznosti na opatření 5.3.2h.

Plnění opatření:

MZ připravilo v roce 2016 (6. a 13. října 2016) dva semináře: „Zdravotní péče a zdravotní pojištění“, kterého zúčastnili terénní pracovníci (pracující v sociálně vyloučených lokalitách) a krajsí koordinátoři pro romské záležitosti. Cílem bylo předat základní informace v oblasti zdraví a zdravotního pojištění s důrazem na lidskou důstojnost a ochranu před diskriminací. V sociálně vyloučených lokalitách žije většina osob ohrožená ztrátou domova, chudobou a sociálním vyloučením. V roce 2016 **byl rovněž připraven seminář zaměřený na zdraví, zdravotní pojištění a práci s osobami bez domova, určen pro pracovníky neziskových organizací, kteří pracují v terénu s osobami bez domova.** Realizace semináře je plánována na květen 2017.

Pro plnění opatření slouží **systemové projekty výzvy č.03_15_039**. Obsahově je v souladu se SC 2.2.2 OPZ, která zahrnuje **opatření ke snížení nerovností ve zdraví, zlepšení zdravotního stavu obyvatel a jejich životního stylu s primárním zaměřením na osoby nejvíce ohrožené sociálním vyloučením, nerovnostmi ve zdraví a omezeným přístupem ke zdravotním službám** a projekty do ní zařazené mají působit na osoby, které se **aktivně neúčastní nebo nemají přístup k programům podpory zdraví a nevyužívají zdravotní péči** tak, aby došlo **ke zvýšení povědomí o zdravotních rizicích a odpovědnosti za zdraví**. Jedním z těchto projektů má být např. systémový projekt **MZ regionálních center zdraví**. Řídící orgán OP Z byl v roce 2016 seznámen s projektovým záměrem.

MZ dopracovalo návrh řešení následné a dlouhodobé péče v oblasti poskytování zdravotní péče. Vyřešení kompetencí MPSV a MZ v této oblasti je nutným předpokladem pro plnění tohoto opatření. **Tato problematika je řešena v rámci Meziresortní pracovní skupiny k řešení problematiky sociálně zdravotního pomezí.**

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.3.2h

5.3.2h Realizace společných odborných a vzdělávacích setkání pracovníků sociálních služeb a zdravotnických zařízení. Podpora a spolupráce partnerství různých subjektů v oblasti řešení problematiky bezdomovectví. Zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU a případné vytvoření mechanismů pro jejich financování.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ.

Termín: Průběžně.

Kroky: Odborná setkávání pracovníků sociálních služeb a zdravotnických zařízení jsou realizována zejména v pracovních skupinách, které sestavuje MPSV k různým tématům vztahujícím se ke zdravotně sociálnímu pomezí (například koordinace rehabilitace, dlouhodobá péče).

V oblasti vzdělávání je činný Fond dalšího vzdělávání (státní příspěvková organizace MPSV), který za tímto účelem realizuje různé projekty.

Případnou podporu opatření je možné taktéž zahrnout do výzev v rámci investiční priority 2.1 a 2.2 OPZ (vyhlášení výzev - do 1. pol. 2015).

Plnění opatření:

V roce 2016 MPSV vypracovalo "doporučený postup pro sociální část "Center duševního zdraví", která budou v rámci systému sociálních služeb fungovat v rámci služby sociální rehabilitace (viz též plnění opatření 5.3.2d).

Ve druhé polovině roku 2016 proběhla tři vzájemná setkání odpovědných pracovníků a pracovníků za tuto **oblast v rezortu MPSV a rezortu MZ**, jejichž předmětem byly návrhy na praktická řešení.

MZ administruje Švýcarský program finanční pomoci ke zmírnění hospodářských a sociálních rozdílů v rozšířené Evropské unii, a to na základě bilaterálních rámcových dohod podepsaných 20. prosince 2007. Globálním cílem programu je posílit primární a sekundární zdravotní péči

na regionální a národní úrovni se zvláštním důrazem na seniory, znevýhodněné občany a umírající - jedná se o zlepšení kvality a dostupnosti těchto segmentů zdravotní péče. Konkrétně jde o podporu specificky znevýhodněných a dlouhodobě nemocných občanů, včetně dlouhodobé systematické geriatrické péče v geografickém zaměření, podporu kvality péče o osoby s navazujícím zdravotním handicapem a podporu péče poskytované NNO. Jedná se o péči, která je v oblasti zdravotnictví poskytována zdravotnickými zařízeními typu léčebna dlouhodobě nemocných (LDN), hospic, odborný léčebný ústav.

Specifické cíle:

1. Modernizace a obnova infrastruktury potřebné k zajištění dostupnosti a kvality péče v rámci zdravotnických zařízení a zajištění zdravotní péče pro osoby dlouhodobě nemocné, v oblasti paliativní a geriatrické péče v daném geografickém zaměření (Moravskoslezský a Olomoucký kraj).
2. Modernizace a obnova terapeutických zdravotnických prostředků včetně vybudování technického zázemí pro jejich instalaci a používání za účelem podpory rozvoje domácí ošetrovatelské péče se zvláštním důrazem na oblast geriatrické a paliativní péče v daném geografickém zaměření (Moravskoslezský a Olomoucký kraj).
3. Podpora institucionálního zajištění nestátního neziskového sektoru v ČR v oblasti zdravotní péče o dlouhodobě nemocné a umírající, včetně geriatrické péče.

V rámci programu jsou podporovány jak poskytovatelé zdravotních, tak sociálních služeb.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.3.2ch

5.3.2ch Vyhodnocení využití Fondu evropské pomoci nejvíce deprivovaným osobám pro poskytování potravinové pomoci jako prevence podvýživy a zhoršeného zdravotního stavu.

Gestor: MPSV.

Termín: Průběžně.

Kroky:

V zájmu vyšší kvality a lepšího vypracování každého operačního programu a posouzení účinnosti a efektivity Fondu evropské pomoci nejvíce deprivovaným osobám (dále jen „FEAD“) pro poskytování potravinové a základní materiální pomoci budou vypracována předběžná a následná vyhodnocení (průběžné a závěrečné). Tato vyhodnocení budou založena na relevantních údajích a ve vhodných případech doplněna průzkumy prováděnými u nejchudších osob, jež čerpají pomoc z operačního programu. Pro účely průběžného a závěrečného vyhodnocení vypracuje Evropská komise metodiku. Při vyhodnocení FEAD a vypracování metodiky vyhodnocení bude zohledněna skutečnost, že pojem deprivace je značně složitý a vícerozměrný. Vyhodnocení budou rovněž respektovat soukromí konečných příjemců a budou prováděna takovým způsobem, aby nejchudší osoby nebyly stigmatizovány.

Vyhodnocení využití finančních prostředků z FEAD bylo v rámci implementace provedeno před

schválením operačního programu ze strany Evropské komise (ex-ante evaluace), a to již v roce 2014. Z podnětu Evropské komise bude provedeno vyhodnocení v průběhu implementace FEAD (do 31. 12. 2018) a po ukončení operačního programu (do 31. 12. 2024). Pro vypracování vyhodnocení ze strany Komise provede členský stát vyhodnocení mezi příjemci pomoci, a to dle metodiky schválené Komisí (v roce 2017 a 2022).

Plnění opatření:

MPSV na svých webových stránkách zveřejnilo Operační program potravinové a materiální pomoci (OP PMP): <http://www.mpsv.cz/cs/25990>, který má tři specifické cíle:

Specifický cíl I – Potravinová pomoc dětem v hmotné nouzi - Obědy do škol.

Oprávnění příjemci dotace jsou všechny kraje ČR včetně Hl. m. Prahy, do programu jsou zapojeny Jihomoravský kraj, Liberecký kraj, Kraj Vysočina a Hl. m. Praha. Očekávané doprovodné přínosy pro podpořené děti představují zlepšení jejich školní docházky, prospěchu a rovněž postavení v kolektivu, jak dokazují výsledky obdobných opatření, která zajišťují nestátní neziskové organizace

Specifický cíl II - Potravinová deprivace osob a domácností ve vážné sociální nouzi.

Specifický cíl III. – Materiální deprivace osob a domácností ve vážné sociální nouzi.

U specifických cílů II a III patří lidé bez domova a lidé v nevyhovující bytové situaci k nejčastějším cílovým skupinám. Během roku 2016 probíhala realizace projektu I. výzvy pro oba specifické cíle s rozpočtem dohromady 70 mil. Kč (projekt bude ukončen 04/2017). V 10/2016 započala realizace projektu 2. výzvy, který rozšířil sortiment pomoci. Druhá výzva byla vyhlášena 20. 4. 2016.

Výzva byla vyhlášena 20. 4. 2016, datum ukončení 31. 12. 2017 na oba specifické cíle s finanční alokací výzvy: 102.772.000 Kč.

Alokace pro oblast intervence „Potravinová deprivace osob a domácností ve vážné sociální nouzi“ činí 51.386.000,- Kč. Vzhledem k tomu, že byla již vyčerpána, plánuje se další navýšení rozpočtu o desítky milionů Kč. Bude se navyšovat alokace na stávající výzvu s využitím současné sítě subjektů, přičemž se zároveň prodlouží datum ukončení výzvy.

V současné době není nastavená legislativa pro jednotné poskytování potravinové a materiální pomoci.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno. Byla zahájena realizace opatření FEAD. Potravinová a materiální pomoc směřuje do organizací pracujících s cílovou skupinou skrz potravinové banky, anebo prostřednictvím velkých poskytovatelů, zapojených do 1. i 2. Výzvy (Charita, Armáda spásy, Naděje,...).

Doporučujeme, aby byly potraviny uznatelným nákladem služby.

1. Pozitiva projektu:

Velmi vítaná pomoc všemi klienty. V mnoha případech došlo k překlenutí kritické finanční situace (např. opožděné soc. dávky), do které se tyto lidé krátkodobě dostali. Pozitivem je i nabídka doprovodných opatření, které mohou lidem pomoci řešit špatnou sociální situaci z dlouhodobého hlediska. Vydávání pomoci není zatíženo velkou administrativou a hlavní výhodou je, že pomoc je do velké míry anonymní, nedochází ke stigmatizaci podpořených osob a tak si pro pomoc přicházejí i lidé, kteří by se jinak styděli přijít.

2. Negativa projektu:

Ve velmi výjimečných případech může docházet ke zneužití pomoci. Paušální platba na administrativu a provádění doprovodných opatření (10% z poskytnuté pomoci) je nízká, nicméně toto procento je

dáno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 223/2014 o Fondu evropské pomoci nejchudším osobám.

5 Oblast informovanosti, zapojení a spolupráce

Základ efektivního řešení bezdomovectví spočívá v **porozumění problematice a ve znalosti o možnostech jejího řešení**. Problematika bezdomovectví je však v ČR poznamenána **poznatkovým deficitem**, a to jak na straně veřejnosti, tak u tvůrců politik. Chybí přesnější empirické poznatky, které umožňují efektivní tvorbu a realizaci veřejných politik zaměřených na její řešení a prevenci. Fakt, že údaje o bezdomovcích nejsou detailněji známy, **znesnadňuje také mezinárodní srovnání**. Problémem je také **popírání existence problému** z důvodu nedostatečné informovanosti o jeho existenci.

Mezi cíle, které Koncepce v oblasti informovanosti stanovuje, patří vyhodnocení **vytvoření provázaného informačního systému**, který bude splňovat podmínky pro statistiku, evidenci, komunikaci, mobilitu bezdomovců i využívání sociálních služeb. Dále koncepce jako důležitý cíl stanoví aplikaci **evidence-based policy** a spolupráci resortů/útvárů/úrovní veřejné správy při tvorbě politik vedoucích k prevenci a řešení bezdomovectví. V neposlední řadě je velmi důležité zavést účinný systém **primární prevence** prostřednictvím **vzdělávání a osvěty**.

Opatření 5.4.2d

5.4.2d Vyhodnocování existujících zahraničních i domácích výzkumů v oblasti bezdomovectví a jejich aplikace do politik ČR. Realizace a financování výzkumů zaměřených na získání chybějících klíčových dat o bezdomovectví se zvážením spolupráce s vysokými školami. Spolupráce se zahraničními partnery v oblasti získávání, vyhodnocování a aplikace dat a nástrojů při zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s VÚPSV, Sociologickým ústavem, ÚV.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: *Zásadní bariérou pro řešení problematiky bezdomovectví je nedostatek relevantních dat o problematice bezdomovectví. Problémem je dostupnost informací o bezdomovcích dle ETHOS, o fungování existujících služeb, jejich financování a dostupnosti, absence hodnocení dosavadních politik ve vztahu k bezdomovectví. Pro tvorbu efektivních politik v oblasti prevence a řešení bezdomovectví je zásadní systematické, pravidelné a dlouhodobé sledování dat o osobách dle ETHOS v rámci ČR. V současnosti jsou důležitým zdrojem informací dosud málo prozkoumané zahraniční zdroje. Potřebné je též získávání dat srovnatelných v rámci EU (státy, které používají definici ETHOS).*

Kroky:

1. *Zadání a vypracování analýzy zaměřené na vyhodnocení existujících a chybějících dat (VÚPSV).*

Gestor: MPSV ve spolupráci s VÚPSV a Meziřesortní pracovní skupinou

Termín: 2015

2. *Nastavení spolupráce VÚPSV a Meziřesortní pracovní skupiny, vzájemné pravidelné setkávání nad průběžnými výstupy analýzy, plánování dalšího postupu.*

Gestor: MPSV ve spolupráci s VÚPSV a Meziřesortní pracovní skupinou

Termín: 2014-2015

3. V rámci pravidelných setkání Meziresortní skupiny vyhodnocování potřeb realizace analýz/výzkumů zaměřených na doplnění chybějících dat a pořádání výzkumných konferencí, financovaných z OPZ.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Průběžně

Plnění opatření:

V roce 2016 realizovalo MPSV v rámci Technologické agentury ČR dva významné výzkumné projekty. První z nich se zaměřil na zmapování podporovaného a sociálního bydlení v obecním majetku ČR. Cílem výzkumu bylo zjistit kapacitu sociálního a podporovaného bydlení v ČR, jeho cílové skupiny a koncepční zarámování. Dalším projektem byla analýza nevyhovujícího bydlení (přelidněné byty, hygienicky a kvalitativně nevhodné bydlení, substandardní formy, časté stěhování atp.) na děti, jejich studijní výsledky a další profesní uplatnění. Výstupy obou výzkumných záměrů budou zveřejněny v roce 2017.

1. Analýza struktury obecních bytů v ČR (TB05MPSV008) - pro MPSV realizovala společnost PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.

Cílem tohoto projektu je získat podrobné statistické údaje o složení obecního bytového fondu dle velikostní struktury a dle účelu jeho užití. Předmětem řešení projektu je rozsáhlý kvantitativní výzkum za účelem zjištění struktury obecních bytů v ČR a jejich využívání. Specifickou součástí analýzy je potom zaměření se na byty využívané pro zajištění sociálních potřeb občanů. Výzkum je také zaměřen na to, jak obce a města definují a vnímají sociální bydlení, jak široká je definice na obecní úrovni a jakým cílovým skupinám tento daný typ bydlení poskytují. Nedílnou součástí výzkumu je i zjištění poznatků o obecních bytech z hlediska segregace. **Celkem se do realizovaného výzkumu zapojili zástupci 2 229 obcí, což je 35,6 % celkového počtu obcí v ČR.** Předpokládanými uživateli jsou MPSV, obce a města a neziskové organizace.

2. Děti vyrůstající v nevyhovujícím bydlení - dopady bydlení na jejich studijní perspektivy a sociální uplatnění (TB05MPSV009) – pro MPSV realizovala společnost Median, s.r.o.

Projekt byl realizován 6 měsíců v období červen – listopad 2016

Výzkum se zaměřuje na problematiku dětí vyrůstajících v nevyhovujícím bydlení a vlivu zmíněného faktoru především na vzdělanostní charakteristiky dítěte. Projekt si klade za cíl analyzovat zde zmíněné výzkumné otázky:

- a) **Počet a věk dětí vyrůstajících v nevyhovující prostředí** - úvodní kapitola souhrnně popisuje daný problém. Výsledné hodnoty budou zobrazeny na celou populaci České republiky. Pomocí základních deskriptivních metod jsou definovány počty dětí vyrůstajících v nevyhovujících podmínkách.
- b) **Studijní výsledky, výchovné a rodinné problémy dětí vyrůstajících v nevyhovujícím prostředí** - studie zaměřená na porovnání studijních výsledků, preference dosaženého vzdělání dětí, které žily v nevyhovujících bytových podmínkách a dětí, které v těchto podmínkách nežily. Kromě získaného vzdělání poměřuje školní výsledky formou kázeňských problémů ve škole, ztrátou sociálních kontaktů, ale i neschopností rodičů motivovat či zajistit vhodné prostředí pro studium. Samotný fakt nevyhovujícího bydlení by mohl být základním motivem, který vytváří nepříznivé prostředí pro studijní život.

- c) **Studijní a pracovní charakteristiky dětí vyrůstajících v nevyhovujícím prostředí (retrospektivní pohled)** - studie analyzuje, zda dospívání v nevyhovujícím prostředí má vliv na dosažené vzdělání, výběr studia a následné pracovní uplatnění na trhu práce z pohledu najetí vhodného zaměření i oboru studia. V negativním smyslu se studie zaměřuje, zda po ukončení studia měly děti vyrůstající v nevyhovujícím prostředí problémy s hledáním zaměstnání.
- d) **Možnosti řešení situace dětí v nevyhovujících bytových podmínkách** - samotná práce si neklade za cíl jen popsat danou situaci, ale najít východiska ze zjištěných poznatků. V první řadě navrhnout systémové nástroje, které mohou předcházet propadu části rodin do příjmové chudoby, která pak nutně vede k volbě nevyhovujícího bydlení pro svoji rodinu. Dále navrhnout postup, jak řešit problémy rodin s dětmi, které již v nevyhovujících bytových podmínkách bydlí. Dané shrnutí by mělo být ve formě tzv. best practises nebo návrhů politiky v dané oblasti.

ASZ v roce 2016 vydala publikaci **Prostupné bydlení: Evaluace, která je založena na výzkumech prezentovaných a diskutovaných s odbornou veřejností v roce 2015**. V elektronické podobě je publikace dostupná na internetových stránkách ASZ¹. V průběhu roku 2016 byl ve spolupráci s městem Brnem a Platformou pro sociální bydlení připravován k vydání český překlad publikace „Housing First Europe Guide“, který Úřad vlády ČR vydá v prvním pololetí roku 2017.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2e

5.4.2e Šíření informací a dobré praxe o řešení problematiky bezdomovectví mezi tvůrci sociálních politik na všech úrovních správy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, MV, Agenturou pro sociální začleňování, SMO ČR, AK ČR, Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešeno v návaznosti na 5.4.2i (viz níže).

Plnění opatření:

Zástupci a zástupkyně MPSV se v roce 2016 účastnili několika desítek akcí, které byly zacíleny na téma sociálního bydlení a sociálního začleňování. Tyto aktivity byly realizovány jednak veřejnou správou, obcemi nebo neziskovými organizacemi. Nejčastější formou byly konference, kulaté stoly a semináře. Významnou aktivitou byla také spolupráce se Sdružením místních samospráv. Zástupci MPSV se zúčastnili 6 regionálních setkání tohoto sdružení obcí, kde prezentovali téma sociálního bydlení a jeho dopadů na sociální začleňování. Hlavními aktéry těchto setkání byli starostové obcí.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

¹ <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/metodiky-a-manualy>

Opatření 5.4.2f

5.4.2f Sociální začleňování bezdomovců s podporou podnikatelského sektoru (podpora sociálního podnikání zaměřeného na bezdomovce nebo osoby ohrožené ztrátou bydlení, programy zaměstnávání cílové skupiny, veřejně prospěšné činnosti podniků) a zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU a případné vytvoření mechanismů pro jejich financování.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MPO, podnikatelskými subjekty a zaměstnavateli.

Termín: Od 1. pol. roku 2014.

Kroky:

1. Při realizaci aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“) reflektovat bezdomovectví jako sociální znevýhodnění vedoucí k sociálnímu vyloučení či ohrožení sociálním znevýhodněním. ad Podpora sociálního podnikání zaměřená na bezdomovce a osoby ohrožené bezdomovectvím:

Na úseku politiky zaměstnanosti je rozhodná podpora zejména konkrétních znevýhodněných osob, nikoliv podnikatelských subjektů, a v zásadě i v případě možné podpory sociální ekonomiky (spíše na bázi účelně vytvářených pracovních míst) bude probíhat v rámci podpory znevýhodněných osob prostřednictvím nástrojů APZ, tedy dle výše uvedeného bodu.

Gestor: MPSV

Termín: průběžně

2. Podpora sociálního podnikání bude řešena prostřednictvím OPZ (investiční priority 2.1, specifický cíl 2 - rozvoj sektoru sociální ekonomiky). Bezdomovci jsou v současném období jednou z cílových skupin, na kterou mohou být zaměřeny podniky v rámci podpory sociálního (integračního) podnikání. V OPZ je předpoklad, že budou opět explicitně uvedeni ve vyhlášených výzvách jako cílová skupina pro tento typ projektů.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MPO, podnikatelskými subjekty a zaměstnavateli

Termín: V roce 2014 proběhne příprava výzev, předpokládaný termín vyhlášení 1. pol. roku 2015.

Plnění opatření:

V současné době MPSV ani GR ÚP nerealizuje program či projekt, jehož cílovou skupinou by byli pouze lidé bez domova, nicméně tato skupina osob se může mnoha projektů účastnit na základě jiného znevýhodnění, které často s bezdomovectvím úzce souvisí (např. dlouhodobá nezaměstnanost). Úřady práce spolupracují se sociálními podniky v rámci APZ při umisťování např. dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání.

Program Restart@Siemens spolu s nevládními organizacemi vybírá jednotlivce, kteří chtějí pracovat a mají odpovídající schopnosti i vzdělání. Následně dotyčným vybírá nebo nově vytváří pracovní pozice, poskytuje roční zaměstnaneckou smlouvu a zajišťuje ubytování. Nabízí rovněž zázemí v podobě podpůrných skupin dobrovolníků k hladšímu procesu socializace. Expertní týmy pomáhají s formálními a odbornými záležitostmi. Pokud se pracovníci v programu osvědčí, může se jejich roční

smlouva prodloužit na dobu neurčitou. **Program běží pod záštitou ministryně práce a sociálních věcí Michaela Marksová, jeho partnery jsou neziskové organizace Armáda spásy, Charita ČR a Naděje.** Tento projekt je vzorovým příkladem kvalitní společenské odpovědnosti firem. Přehled registrovaných sociálních podniků je uveden v rejstříku www.ceske-socialni-podnikani.cz.

MPSV připravilo projekt registrační číslo CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_016/0006098 „Podpora sociálního podnikání v ČR pokračuje!“ k zachování aktivit na podporu sociálního podnikání. Projekt byl zahájen na konci roku 2016. V rámci projektu jsou poskytovány v jednotlivých regionech ČR bezplatné konzultace a stáže v sociálních podnicích pro zájemce o sociální podnikání. V projektu bude zapojeno až 20 lokálních konzultantů, zkušených sociálních podnikatelů, kteří poskytnou informace o sociálním podnikání, zprostředkují kontakty se stakeholdery a dobrou praxí. V rámci projektu budou rovněž realizovány skupinové kurzy s nejrůznějším zaměřením (zahájení podnikání, příprava podnikatelského plánu apod.). Z hlediska osvětové činnosti budou v rámci projektu rozšiřovány webové stránky www.ceske-socialni-podnikani.cz, které fungovaly i po skončení předchozího projektu a stále přináší aktuální informace z oblasti sociálního podnikání. Dále budou v rámci projektu realizovány mezinárodní aktivity (tematické sítě, konference). V červnu 2016 byla vyhlášena druhá **výzva č. 03_16_067 Podpora sociálního podnikání OPZ, která byla opět zaměřena na podporu vzniku a rozvoje nových sociálně podnikatelských aktivit.**

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 bude podporován vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání - integrační sociální podnik a environmentální sociální podnik. **Na IP 1.1 OPZ byly vyhlášeny dvě výzvy č. 03_16_053 a č. 03_16_068 na podporu zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce. Mezi cílovými skupinami projektů podpořených v těchto výzvách jsou např. osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody, osoby opouštějící institucionální zařízení, osoby dlouhodobě nezaměstnané, osoby ohrožené závislostmi, tzn. skupiny, u nichž je zvýšené riziko bezdomovectví.**

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. Podpora sociálního podnikání zaměřená na bezdomovce a osoby ohrožené bezdomovectvím z OP Z je komplikována nastavením některých výzev či jejich hodnocení - zejm. se jedná o nároky kladené na finanční plán a požadavek hodnotitelů prokázat předem nasmlouvané zakázky v rozsahu nesplnitelném pro žadatele (podmínka není obsažena ve výzvě, projevuje se v hodnocení) a dále požadavek výzvy, aby cílová skupina byla zapojena už do vzniku a tvorby sociálního podniku.

Opatření 5.4.2g

5.4.2g Podpora vzdělávacích programů a projektů realizovaných v rámci základních škol zaměřených na problematiku bezdomovectví (zařazení informací do výuky o tom, co je to bezdomovectví, jak vzniká, kdo je bezdomovec, prevence).

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV, Meziresortní pracovní skupinou a SMO ČR.

Termín: 2015.

Kroky: *Rámcový vzdělávací plán základního vzdělávání (RVP ZV) v současnosti obsahuje problematiku, která zahrnuje problematiku prevence bezdomovectví v částech věnovaných rozvoji aktivního občanství, finanční gramotnosti a sociálního cítění, nicméně je vhodné posoudit její aktuálnost po přijetí Koncepce bezdomovectví.*

V roce 2015 dojde k aktualizaci dlouhodobého záměru regionálního školství a v návaznosti na to se otevře prostor pro hlubší revizi kurikula (RVP).

Plnění opatření:

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) v současnosti obsahuje závazné očekávané výstupy, které obsahují témata prevence bezdomovectví, zejména v částech věnovaných rozvoji aktivního občanství, finanční gramotnosti a sociálního cítění. **K významnější obsahové revizi vzdělávacího obsahu RVP ZV dojde v horizontu 2 let, kdy bude text RVP ZV posouzen i z pohledu Koncepce bezdomovectví.**

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. S ohledem na obsahovou revizi vzdělávacího dokumentu RVP ZV, k níž má dojít během 2 let i z pohledu Koncepce bezdomovectví, navrhuje se posunout termín plnění opatření do 31. 12. 2018.

Opatření 5.4.2h

5.4.2h Návrh doporučení pro střední, vyšší odborné a vysoké školy sociálního a humanitního směru ohledně výuky a vzdělávání v oblasti bezdomovectví a práci s bezdomovci

Gestor: MPSV + spolugesce MŠMT, Meziřesortní pracovní skupina

Termín: Plnění v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (původně III. Q 2014).

Popis opatření: V oblasti odborného a vyššího vzdělávání je klíčové seznámení se se situací bezdomovců, jejich životem nebo důvodech vzniku jejich situace, což pozitivně přispívá nejen k prevenci vzniku bezdomovectví, ale zejména k nestereotypnímu vnímání bezdomovců ze strany široké a odborné veřejnosti.

Kroky:

1. Ve spolupráci s MŠMT zmapovat a zhodnotit aktuální stav odborného a vyššího vzdělávání v této oblasti a dohodnout další kroky

Termín: 2016

Plnění opatření

Rámcové vzdělávací programy (RVP) oborů vzdělání středních škol obecně vytvářejí prostor pro pochopení problematiky bezdomovectví, zejména pro prevenci bezdomovectví u mladé generace v rámci průřezových témat: Občan v demokratické společnosti, Člověk a životní prostředí, Člověk a svět práce a v oblastech vzdělání: Společenskovední vzdělávání, Vzdělávání pro zdraví, Ekonomické

vzdělávání. RVP sice explicitně termín „bezdomevctví“ neuvádějí, ale implicitně tuto problematiku zahrnují kompetence, které jsou RVP jako dílčí výstup vzdělání stanoveny.

V rámci revizí RVP je plánováno explicitně uvádět v průřezových tématech Občan v demokratické společnosti, Člověk a životní prostředí, Člověk a svět práce a v oblastech vzdělávání Společenskovední vzdělávání, Vzdělávání pro zdraví, Ekonomické vzdělávání problematiku bezdomevctví.

Bezdomevctví v Rámcových vzdělávacích programech (RVP) oborů vzdělání 75-41-M/01 Sociální činnost a 75-41-E/01 Pečovatelské služby²

V RVP oborů vzdělání 75-41-M/01 Sociální činnost není explicitně termín „bezdomevctví“ uveden, ale implicitně problematika bezdomevctví zasahuje do požadovaných kompetencí. Školy mají kompetenci k tomu, aby problematiku bezdomevctví zapracovaly do svých školních vzdělávacích programů podle vlastního zaměření a potřeb daného regionu. Bezdomovectví jako závažné společenské téma lze promítnout zejména do obsahových okruhů: Řízení sociálních služeb, Sociálně výchovná činnost, Sociální vztahy a komunikace. Bezdomovectví lze přímo akcentovat v rámci disponibilních hodin. Obdobná situace je u RVP oboru vzdělání 75-41-E/01 Pečovatelské služby.

V rámci revizí RVP je plánováno explicitně uvádět u požadovaných kompetencí absolventů a v obsahových okruzích Řízení sociálních služeb, Sociálně výchovná činnost, Sociální vztahy a komunikace tématiku bezdomevctví.

Vyšší odborné vzdělávání obsahuje danou oblast v akreditovaných vzdělávacích programech především ve skupině oborů 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče, konkrétně obor vzdělání 75-32-N/. Sociální práce a sociální pedagogika. Programy uvedeného oboru vzdělání jsou akreditovány na základě souhlasného stanoviska Akreditační komise pro vyšší odborné vzdělávání, která disponuje odborníky na příslušnou problematiku; navíc programy se zaměřením na sociální práci plní minimální standardy učitelů v sociální práci.

Problematika bezdomevctví je i součástí různých předmětů/modulů, např. sociální patologie, metody práce s vybranými cílovými skupinami, sociální deviance, cizí jazyk v odpovídajícím rozsahu atd. a tím je zajištěno požadované plnění úkolu.

S ohledem na autonomní postavení vysokých škol MŠMT nemůže ovlivňovat obsah studijních programů na vysokých školách. Rozhodnutí o akreditaci studijních programů vydává Národní akreditační úřad pro vysoké školství, který je nezávislým orgánem. MŠMT tak není gesčně příslušné k vydávání rozhodnutí o akreditaci studijních programů a tedy ani o jejich konkrétním obsahu.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně, navrhuje se posunout termín plnění opatření do 31. 12. 2018. Meziřesortní pracovní skupina navrhuje zvážit doplnění i vysokoškolského vzdělávání, současně poukázat na snížený zájem absolventů všech kvalifikačních úrovní k práci s cílovou skupinou (v praxi jsou značné problémy v obsazování pracovních pozic kvalifikačně VOŠ a VŠ), jejich připravenost je přes deklaraci MŠMT nízká. Navrhujeme doplnit vybrané evropské výzvy jako příležitost k "bottom-up" vedenému rozvoji spolupráce praxe a vzdělávacích institucí, která jednoznačně má potenciál naplňovat záměr opatření seznamovat "se situací bezdomevců, jejich životem nebo důvodech vzniku jejich situace, což pozitivně přispívá nejen k prevenci vzniku

² Absolvent oborů vzdělání 75-41-M/01 Sociální činnost a 75-41-E/01 Pečovatelské služby se uplatní jako pracovník sociálních služeb v různých ambulantních nebo pobytových zařízeních a v terénních službách.

bezdomovectví, ale zejména k nestereotypnímu vnímání bezdomovců", můžeme zmínit např. velmi úzkou spolupráci Sdružení azylových domů a Ostravskou univerzitou (spojení ve výzkumných aktivitách, společná publikační činnost atd.) v oblasti bezdomovství.

Opatření 5.4.2i

5.4.2i Provádění osvětových aktivit v oblasti bezdomovectví zaměřených na širokou veřejnost informujících také o specifikách jednotlivých skupin bezdomovců (starší osoby, mladí, ženy, příslušníci národnostních menšin, osoby se zdravotním postižením, LGBT osoby).

Gestor: MPSV ve spolupráci se SMO ČR, AK ČR, MV, MLP, Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: Ve společnosti převládá velice kritický a stereotypní názor na bezdomovce. Změnit tento pohled je otázkou dlouhodobé práce skrze zviditelňování příkladů případů dobré praxe a cílené informační, osvětové a vzdělávací aktivity. Problematika bezdomovectví nemá jednoduché řešení a vyžaduje vícerozměrný přístup se zapojením veřejné správy, občanské společnosti, výzkumné a vědecké veřejnosti i bezdomovců samotných (zde se nabízí prezentace samotnými bezdomovci – divadlo, sportovní utkání, soutěže, časopisy, apod. jako součást sociálního začleňování). Zásadní pro předcházení bezdomovectví je osvěta, tj. cílené působení na celou veřejnost. Nezbytné je také cílené dlouhodobé působení na instituce a osoby, které s bezdomovci pracují, či se zabývají bezdomovectvím. Významnou roli zde hraje koordinovaná spolupráce a výměna informací mezi aktéry (např. ve formě pořádání seminářů, školení a různých kurzů).

Kroky:

1. Zavedení spolupráce aktérů se zastřešujícím subjektem veřejné správy v oblasti sociálního začleňování a propojení teoretického rozměru akcí s praktickými zkušenostmi.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: 2014

2. Vytvoření webové stránky (MPSV) s aktuálními informacemi a příklady dobré praxe, šíření informací prostřednictvím odborných seminářů zaměřených na tvůrce sociálních politik na všech úrovních správy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Průběžně

3. Propojení s kampaní osvěty pro veřejnost.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Průběžně

Plnění opatření:

Úkol je v rámci gesce MLP řešen aktivitami projektu **Kampaně proti násilí z nenávisti (Hatefree)**, který probíhá s finanční podporou Fondů EHP/Norsko od roku 2014. Cílem kampaně je snížit napětí ve společnosti a radikalizaci mladých lidí prostřednictvím komunikační kampaně, která aktivně vyvrací dezinformace a mýty, poskytuje argumentační výbavu, nabízí alternativy k násilným řešením problémů a získává větší prostor v médiích pro oběti a ohrožené skupiny, posiluje schopnosti klíčových aktérů (školy, zástupci obcí, policie, místní iniciativy) násilí předvídat, preventivně působit a profesionálně a kvalitně jej zvládat a ve chvílích eskalace konfliktu, poskytovat podporu obětem a posílit schopnosti klíčových aktérů využít mediální komunikaci jako prostředek zmírňování napětí a obhajobu integračních opatření. Součástí kampaně je také vyvracení mýtů o bezdomovcích nebo osobách v bytové nouzi.

V souladu s plněním úkolů vyplývajících z aktivit MV v oblasti policejní práce s menšinami, které jsou uloženy ve Strategii pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období 2015–2017, byly zpracovány nové metodické materiály pro potřeby Policie ČR v oblasti interkulturních kompetencí, jejichž cílem je prohloubit povědomí a znalosti příslušníků Policie ČR o kulturních či jinak sociálně podmíněných vzorcích chování příslušníků menšin, se kterými se při výkonu služby dostávají příslušníci Policie ČR do kontaktu. V průběhu I. pololetí 2016 byly tyto metodické materiály distribuovány na jednotlivá krajská ředitelství Policie ČR a policejní školy k využití pro vzdělávací účely; materiály jsou využitelné jednak pro průběžné vzdělávání – celoživotní i specializované, tak i v rámci základní odborné přípravy policistů.

Metodické materiály obsahují 6 zfilmovaných zátěžových situací (videospotů), z nichž je jeden zaměřen na specifika řešení konfliktní situace při kontaktu Policie ČR s bezdomovci. Součástí materiálů je rovněž Výukový metodický manuál k využití videospotů, který obsahuje jak informace pro samotné lektory, tak odkazy na související literaturu a sociokulturní aspekty související s jednotlivými zátěžovými situacemi. Veškeré zátěžové situace byly identifikovány na základě vstupního výzkumu, který proběhl v roce 2015. Samotné videospoty zahrnují vlastní zátěžovou situaci a návazné doporučení pro řešení této situace ze strany Policie ČR.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Příloha č. 1: Seznam zkratk

ASZ	Agentura pro sociální začleňování
ČR	Česká republika
EK	Evropská komise
ESF	Evropský sociální fond
GŘ ÚP ČR	Generální ředitelství Úřadu práce České republiky
IOP	Integrovaný operační program 2007 - 2013
IROP	Integrovaný regionální operační program 2014 – 2020
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
MD	Ministerstvo dopravy
MK	Ministerstvo kultury
MLP	ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost 2007 – 2013
OP Z	Operační program Zaměstnanost 2014 – 2020
SPZ ČR	Svaz zdravotních pojišťoven české republiky
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ÚV ČR	Úřad vlády ČR
VÚPSV	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

Tabulka hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů

Tabulka hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů Název a jednací číslo materiálu

Zpráva o plnění Konceptce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2016

Stručný popis materiálu

MPSV předkládá v souladu s plněním usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 „Zprávu o plnění Konceptce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2016“ (dále jen: Zpráva o plnění Konceptce). Usnesení vlády, kterým byla Strategie schválena, ukládá ministryni práce a sociálních věcí ve spolupráci s dalšími resorty jednou ročně, a to vždy do 30. června, předložit vládě ČR pro informaci zprávu o plnění jednotlivých opatření Konceptce za uplynulý kalendářní rok. Předložená Zpráva byla vypracována na základě obdržených podkladů od všech gestorů jednotlivých opatření. Zpráva obsahuje stanoviska „Meziresortní pracovní skupiny k monitorování plnění opatření Konceptce“ (dále jen „Meziresortní pracovní skupina“), která je na základě bodu II. 2 usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 monitorovacím orgánem uvedené Konceptce. Materiál přináší naplňování Konceptce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2016.

1. Týká se materiál postavení fyzických osob?

x ANO

NE

Hodnocení

Materiál se netýká postavení fyzických osob a nemá dopad na rovnost žen a mužů.

Analýza a popis stávajícího stavu – odůvodnění dopadu na fyzické osoby

Dopad na rovnost postavení žen a mužů jako fyzických osob se týká některých opatření ve Zprávě o plnění Konceptce. Tato opatření jsou zejména v oblasti přístupu k bydlení, oblasti sociálních služeb a oblasti přístupu ke zdravotní péči.

Tato opatření mají na postavení žen a mužů jako fyzických osob neutrální dopad.

Jedno opatření, a to 5.1.2g je přímého i nepřímého charakteru.

Doplnění není navrhováno.

2. Je postavení žen a mužů v oblasti, které se materiál dotýká, rovné?

x ANO → 3a

NE → 3b

Analýza a popis výchozího stavu

Shrnutí výchozího stavu, kterého se předkládaný materiál týká s ohledem na rovnost žen a mužů, pokud není v materiálu dostatečné, navrhuje se jeho doplnění.

Opatření uvedená ve Zprávě o plnění Konceptce mají neutrální dopad na rovnost postavení žen a mužů.

3a. Je-li postavení žen a mužů v dané oblasti rovné, přináší materiál zhoršení výchozího stavu?

3b. Je-li postavení žen a mužů v dané oblasti nerovné, přináší materiál zlepšení výchozího stavu?

☐ ANO	NE	x NE	☐ ANO	☐ NE	☐ NE
Materiál přináší zhoršení.	Materiál přináší zlepšení.	Postavení žen a mužů se nemění.	Materiál přináší zlepšení.	Postavení žen a mužů se nemění.	Materiál přináší zhoršení.
Hodnocení					
Materiál má negativní dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má neutrální dopad na rovnost žen a mužů, neřeší však stávající nerovnosti a tím přispívá k zachování nežádoucího stavu.	Materiál má negativní dopad na rovnost žen a mužů.

Analýza a popis případných změn materiálu

Všechna opatření by měla být určena mužům i ženám bez rozdílu a svým záměrem podporují lidskou důstojnost, včetně práva na rovný přístup k mužům a ženám. K nerovnováze nedochází ani v rámci interakce s dalšími osobami, zejména při poskytování činností sociální práce klientům, a to s ohledem na základní hodnoty a etické principy sociální práce, kterými jsou demokracie, dodržování lidských práv a sociální spravedlnosti.

Další poznámky a připomínky

Otázkou zůstává, zda při praktické realizaci opatření dochází k důslednému zachování rovnosti žen a mužů. I když žen je ve skupině lidí bez domova méně, jejich počty rostou. Je nutné v praxi této problematice věnovat podstatně větší pozornost než doposud, tak aby nebylo ignorováno téma feminizace chudoby.

Opatření by měla přispívat k narovnání postavení žen bez domova, reagovat na jejich zvláštní zranitelnost a odlišné zacházení, kterým se snaží překonat existující překážky, s nimiž se ženy bez domova setkávají.

Snahou obsahu opatření 5.2.2b je pokusit se narovnat přístup mužů a žen, respektive žen a celých rodin k sociální službě azylový dům. Opatření usiluje o zvýšení pravděpodobnosti zachování stability rodinného prostředí, což vede k pozitivním ekonomickým dopadům na ženy.

V oblastech bezdomovectví jsou stejnou měrou složité a krizové situace zasažení muži a ženy. Problematika bezdomovectví se však vyznačuje zcela stěžejními genderovými aspekty, kdy muži a ženy jsou ve stejných situacích zasahování odlišně a jejich problémy mají odlišné dimenze. Analýzy a výzkumy na to poukazují např. v oblasti trajektorií bezdomovectví či dopadech z hlediska mateřství a rodičovství, kdy v české společnosti poskytují péči o děti především ženy. Genderové aspekty se promítají také do oblastí násilí na lidech bez domova. Specificky je pak nutné zmínit problematiku domácího násilí. To je jednou z příčin bezdomovectví žen, které jsou obětmi násilí ve své vlastní, původní domácnosti. Oběťmi této situace jsou pak také často děti.